JAVA-BODE.

NIEUWS-, HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1861. **Zaturdag, 22 Junij.** **N°. 50.**

Hoofd-Bureau. Te *Batavia* bij H. M. VAN DORP; te *Samarang* bij DE GROOT, KOLFF & Co. en G. C. T. VAN DORP; te *Soerabaija* bij LE ROY & Co., te *Pasaroean* bij WEIJERMANS & Co., te *Cheribon* bij BLOK & Co.; te *Tagal* bij Mevr. de Wed. G. M. VAN DORT; te *Madioen* bij G. A. HOGENRAAD te *Padang* bij H. R. VAN WIJK, Rzn.; te *Muntok* bij H. ORTH; te *Amboina* bij A. HARMSEN; te *Makassar* bij W. EEKHOUT & Co. en voor *Nederland* bij J. NOORDENDORP, Pijpenmarkt te Amsterdam.

Prijs per half jaar voor *Batavia*	*f* 12,50.
» » » » » *Java*	» 15,—.
» » » » » *Buitenbezittingen*	» 17,50.
» » » » » *Nederland*	» 22,50.

De betaling geschiedt vooruit.— Brieven franco.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, voor posttijd.

De prijs der Advertentiën is 50 cents voor de Vijf woorden.
Bij eerste of meerdere herhaling 25 » » » »
Behalve het Zegel voor den Lande

Bij deze Courant behooren twee
BIJVOEGSELS.

De Mail sluit op Zondag den 30sten dezer.

Advertentiën

voor de **MAIL-EDITIE** van den JAVA-BODE worden aangenomen ter plaatsing tot
Zondag, den 30sten a. s. des voormiddags 10 uur.

H. M. VAN DORP.

INZENDERS van stukken worden uitgenoodigd hunne Bijdragen te adresseren aan **Mr. BUIJN**, *Redacteur*, of bij den *Uitgever*,

H. M. VAN DORP.

ADVERTENTIEN.

Getrouwd:

J. J. VAN EMMERIK
en
E. G. VAN SCHIE.

Batavia, den 18 Junij 1861. (2008)

Bevallen van een' ZOON, F. F. POPTA, PILOOR.
MAKASSER, 9 Junij 1861. (2062)

Bevallen van eenen ZOON, *J. A. van Deinse, Evers.*
MUNTOK, 13 Junij 1861. (2042)

Bevallen van eene doode DOCHTER, *J. L. S. Kroeger*, geliefde Echtgenoot van

H. J. HOP.

TJICAO den 14 Junij 1861. (2000)

Op den 12den April jl., overleed te Amsterdam tot onze bittere droefheid, onze geliefde dochter en behuwd dochter *Clara, Atida, Maria, Swalue* geboren *Bleumink.*

H. MUTTER.
(1983) H. MUTTER, geb. *Somblé.*

Op den 11den Mei ll., overleed te Ngawie, mijn Echtgenoot den heer *Pieter, Frederik, Reemer*, pakhuismeester aldaar.

F. C. REEMER.
(2045) *Gouijn.*

Heden overleed tot droefheid van mij, mijne kinderen, Behuwdkinderen en verdere betrekkingen, mijn oudste zoon *Anthonij van Hoboken*, in den jeugdigen leeftijd van 21 jaren.

Eene korstondige, doch hevige ziekte maakte een einde aan zijn voor ons zoo dierbaar leven.

A. VAN HOBOKEN VAN RHOON.
Pendrecht en Baarland.

Rotterdam, 7 Mei 1861.
Eenige kennisgeving. (2016)

Op heden ontsliep ons Zoontje, *Willem, Hendrik, Gualtherus*, ruim tien maanden oud.

GUALTHERUS KOLFF.
L. M. KOLFF,
BATAVIA, 19 Junij 1861. *Elyenkuizen.*
Eenige kennisgave. (2057)

Op den 1ste Junij is te Kebonsarie, Landen Pamanoekan en Tjiassem, overleden *Barend Tormijn*, laatstelijk administrateur aldaar. (2001)

VENDUTIE

op MAANDAG den 24 Junij 1861,
voor het Commissiehuis van
ABEELEN, DENNISON & CO.,
VAN
LIJNWADEN,
BOTER, PALE-ALE, PORTER, IJZEREN KINDER LEDIKANTEN, ENGELSCHE WAGENTUIGEN.
10 Kisten EVERLASTING,
8 Balen BLAAUWE DRILS,
2 Kisten HOOFDDOEKEN.
(2012)

De ondergeteekenden zullen op hunne

VENDUTIE

van MAANDAG aanstaande verkoopen, voor rekening van belanghebbenden:

100 vaatjes Puike Boter, pas aangebragt.
2 kisten imitatie Marokijn Leer.
1 „ Speelgoed.
2 „ Schrijflei jen.
1 „ Verfdoozen.
4 Japansche Vazen.
40 vaatjes Spijkers.
4 kisten Casterolij.
(2051) ABEELEN, DENNISON & Co.

VENDUTIE

Op Maandag den 24 Junij 1861,
wegens vertrek ten huize van den Heer
Dr. W. M. SMIT,
in *Gang Pool,*
van eenen netten
INBOEDEL,
bestaande uit:
BANKEN, TAFELS, STOELEN, KASTEN, LEDIKANTEN en WASCHTAFELS, LAMPEN, SPIEGELS en SCHILDERIJEN, PENDULES, PORCELEIN- en GLASWERK, enz., enz.
Verder:
RIJTUIGEN,
waaronder een COUPÉ en een REISWAGEN, TUIGEN, en
4 Spannen WAGENPAARDEN,
en wat verder te voorschijn zal worden gebragt.
(2020)

Op de Vendutie

Van Maandag a. s. in GANG POOL,
zal mede worden verkocht:
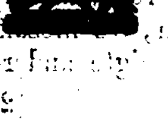
een hardloopend en gezond Rijpaard.
(2063)

VENDUTIE

op Dingsdag 25 Junij 1861,
voor het Commissiehuis van
JOHN PRYCE & CO.,
à 4 pCt. Vendusalaris,
VAN DIVERSE
LIJNWADEN,
100 Kisten Jap. Paijongs,
eene groote partij KRAMERIJEN en IJZERWERK als TAFELMESSEN, SCHEERMESSEN, PENNEMESSEN, SCHAREN, SPIEGELTJES, KAMMEN, ENZ., ENZ.
Zoomede van eene partij (2022)
JENEVER op fust.

OP DE VENDUTIE

van Dingsdag den 25sten Junij 1861,
zullen nog worden verkocht:
200 VAATJES PUIKE BOTER,
een partij Scheepsprovisien,
als:
Zoutvleesch, Spek, Volksbrood, enz.
een partij Timmermansgereedschap,
als:
ZAGEN, HAMERS, BEITELS, NIJPTANGEN, SCHAREN, enz.
verder:
HANGSLOTEN, GELDTROMMELS, ROSKAMMEN, en BORSTELS.
(2049) JOHN PRYCE EN Co.

Op de Vendutie

van Dingsdag den 25sten Junij 1861,
zullen worden verkocht, zonder reserve, ten 10 ure precies:
500 KISTJES BESTE JAPANSCHE BOOMWAS.
(2060) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

op Dingsdag, 25 Junij 1861,
Op RIJSWIJK, wegens vertrek,
ten huize van den Heer
WITTICH,
achter, de firma LANGE EN Co.,
door
GEBRS. BEIJNON,
van
PAARDEN, goede FAMILIEWAGEN (vis-à-vis) en PALANQUIN,
SCHOOLWAGENTJE,
met twee Paardjes,
uitmuntende PIANINO van *Carel Scheel*,
verder:
IJZEREN LEDIKANTEN, waaronder voor kinderen en ander MEUBILAIR, helder brandende HANG-MODERATEUR LAMPEN met porceleinen bovenschotels, BORDUURRAMEN en BORDUURWOL,
ZILVEREN LEPELS en VORKEN,
enz.
(2004)

OP DE VENDUTIE

van Dingsdag den 25sten dezer:
worden nog verkocht:
eene partij
GEDROOGDE VRUCHTEN,
als:
Pruimen, Appelen, Rozijnen, en **1** kist
Vruchten op Brandewijn.
(2061) JOHN PRYCE EN Co.

OP DE VENDUTIE

van Woensdag 26 dezer,
zullen almede worden verkocht:
[25 KISTEN WITTE SHIRTINGS,
16 balen ongebleekte SHIRTINGS, 20 balen KATOENEN GARENS,
en ten 12 ure precies:
Het onverkocht geblevene Stuk
TUINLAND,
gelegen in de ommelanden van Batavia, buurt of wijk JAPAN, bij de verponding geregistreerd onder No. 5711.
VOORTS NOG
Een **ERF bebouwd met een STEENEN HUIS** met PANNEN gedekt, buurt of wijk PAKODJAN, bij de verponding geregistreerd onder No. 7029.
(2048) · VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.

Hout-Vendutie

op WOENSDAG, 26 Junij 1861, op het HEEMRADENPLEIN, door
(2021) JOHN PRYCE EN Co.

VENDUTIE

op Woensdag 26 Junij 1861,
voor het Commissiehuis van
VAN SLOOTEN, MORGAN & Co.,
van
DIVERSE LIJNWADEN,
SHIRTINGS, KATOENEN GARENS, gebleekte en ongebleekte MADDAPOLLANS, 35 kisten propotria PAPIER, IJZERWERKEN, etc. (2011)

VENDUTIE

op Donderdag, 27 Junij 1861,
voor het Commissiehuis van
VAN RIET & TER GOUW,
van
Diverse Lijnwaden,
PROVISIEN EN DRANKEN,
IJZER-, KOPER- en GLASWERK, etc., etc.
Voorts:
S 102. **20** Balen à 50 St. Graauwe SHIRTINGS.
L B
Cb. 103. **1** Kist 50 St. witte do.
beschadigd aangebragt door het Schip *Colloviuz* van *Liverpool*,
25 Balen Manilla Hennip.
Verder:
B
K & C. **5 Balen Rood Garen,**
No. 112. Nc. **30 & 24,**
„ 114. *ex Friesland.*
„ 120, 124, 132. (2065)

VENDUTIE

op Vrijdag 28 Junij 1861,
voor het Commissiehuis van
Gebrs. Roselje en Co.,
van BOTER, diverse PROVISIEN, KRAMERIJEN, SCHRIJFBEHOEFTEN, SPEELGOED, LINT, PORSELEINEN WASCHSTELLEN, LINNEN, KATOEN, SOKKEN, SPREIJEN, LAKEN, KNOOPEN, KLAMBOEGOED, LEIDSELS voor 1, 2 en 4 paarden, ROSBORSTELS, etc. (2955)

VENDUTIE

Op DONDERDAG den 27 Junij 1861,
wegens vertrek, ten huize van den Heer
J. KERVEL,
Gang Batoe, Koningsplein, nabij de Willemskerk,
door
CASSALETTE EN CO.,
van eenen fraaijen en zeer goed onderhouden
Inboedel,
bestaande meest in
Meubilair uit de Fabrijk van *Horrix*, te *'s Hage*, als:
Een Ameublement voor Salon, met bruin velours bekleed,
Een Boudoir Ameublement met Satijn bekleed, met daarbij behoorende gordijnen en vensterornamenten,
TAFELS, KNAPEN en CONSOLES, met Marmerbladen, ÉTAGÈRE- en SPIEGELKAST, Mahonijhouten TAFELS, KNAPEN, SPEELTAFELS, BUFFET, EETTAFEL met inlegbladen. TOILET- en WASCHTAFEL, groote LINNENKASTEN, IJzeren- en Houten LEDIKANTEN, NACHTTAFELS, SCHRIJFTAFEL, SCHUTZEL, enz.
Groote Spiegels en Schilderijen,
KROON-, HANG- en TAFELLAMPEN, MODERATEURLAMPEN, MATTEN, CARPETTEN en ALCATIVES,
Eene uitmuntende en voor dit klimaat vervaardigde
PIANINO,
uit de Fabrijk van ***J. F. Keslair,*** opvolger van ***Schrimpf.***
Eene Europesche MANGEL en PERS,
DISPENSKASTEN, IJSKIST, enz., Fijn PORCELEIN-, KRISTAL- en GLASWERK, Engelsch PLEETWERK,
FRAAI ZILVERWERK.
Almede:
4 Spannen deugdzame Wagenpaarden,
waaronder twee span Zwarte BATAKKERS en twee span MACASSAREN,
TUIGEN, enz.
Een nog weinig gebruikte VIS-à-VIS.
Een MYLORD.
Op **Woensdag** den **26** voor een ieder te
(2059) bezigtigen.

VENDUTIE

op Vrijdag den 28 Junij 1861,
voor een huis op Jacatra,
door
Abeelen, Dennison & Co.,
van genoegzaam nieuwe en fraaije Mahonie- en andere soorten
MEUBELEN,
waaronder
Ameublementen van Mahoniehout,
HANG- en TAFELLAMPEN, SPIEGELS, SCHILDERIJEN,
SPANNEN WAGENPAARDEN,
RIJTUIGEN,
BRILLANTEN, DIAMANTEN, GOUD- en ZILVERWERK.
(2013)

VENDUTIE

op Dingsdag den Tweeden Julij,
voor de Pakhuizen van
B. ANDREAS & Co.,
DOOR
J. SPEET,
van 100 VATEN PUIK
Amerikaansch Meel,
Fijne Jaconets, Batik en Boegies Sarongs, Fraai gebloemd Gordijngoed, Fluweel, Katoen, Lint en Band, IJzerwerken, Kap- en Tuigleder, Pr[illegible]pier, Stalen Pennen, Potlooden, Kramerijen, [illegible]ken, Zink, Staal, Spijkers, en eene menigte andere artikelen. (2054)

Let Wel!

Op een nader te bepalen dag zal in publieke veiling te ***Soerabaija*** worden **verkocht**, doch inmiddels uit de hand te koop zijn, het

Nederlandsch Barkschip
„ULYSSES,"
gezagvoerder
F. J. A. MOLLINGER,
thans liggende te *Soerabaija*, groot 785 gemeten tonnen.
Informatien te bekomen bij den Gezagvoerder, bij de Heeren SCHIMMELPENNINCK & Co., te *Soerabaija* en te *Batavia* bij
de *Agenten*,
(2017) HAAGER & SCHUURMAN.

Let wel!

In het laatst van Julij of het begin van Augustus aanstaande, zal ten kantore van den ondergeteekende in het openbaar aan den meestbiedende worden verkocht:
De aan Jhr. F. DE KOCK, toebehoorende en te Pontianak bestaande
ONDERNEMING,
VOOR DEN AANKAP EN HET ZAGEN VAN HOUT.
Deze zaak is inmiddels uit de hand *te koop*, terwijl informatien te bekomen zijn bij
(2033) F. ALTING MEES.

HOTEL BELLEVUE

te BUITENZORG.
A. COMBES
opvolger van wij'en den Heer

A. GRENIER.
Door AANKOOP, van af 1 Julij a. s. ***Eigenaar*** geworden zijnde van bovengenoemd Hôtel, neemt de Ondergeteekende de vrijheid zich aan de geëerde Reizigers aan te bevelen, zullende hij zorg dragen voor eene zeer goede tafel en bediening.
REIZIGERS zullen ten allen tijde Rijtuigen en Paarden gereed vinden tot het doen van uitstapjes in de omstreken van Buitenzorg en goed gedresseerde Rijpaarden.
De POSTDIENST tusschen Buitenzorg, Batavia visa-versa, blijft op de gewone wijze voortgaan, zullende hij zorg dragen voor goede Rijtuigen en Paarden.
(1988) A. COMBES.

Premier Juin
OUVERTURE
DE
L'HOTEL DE L'UNIVERS
TENU PAR
Vor THONNÉRIEUX.
AVIS.
Cet Hôtel nouvellement réparé offre de grands avantages, aussi bien aux familles qu'aux Capitaines et passagers seuls, par ses Chambres bien meublées et par sa belle situation.
Bains d'Eau de Rivière.
LA TABLE ET LE SERVICE NE LAISSENT RIEN à DÉSIRER.
Abonnements pour la nourriture au dehors.
(1947)

Regtstreeks uit FRANKRIJK per *Vallée de Luz* ontvangen:

PILULES
GOURMANDES-PURGATIVES
DE
CAUVIN.
Place de l'Arc de Triomphe, No. 10 *à Paris.*
Dit purgerend en zuiverend Plantenmiddel geauthoriseerd en populair in Europa sedert 1790. uithoofde van deszelfs gemakkelijk gebruik en algemeen erkende doelmatigheid in ongesteldheden van het bloed en de vochten, hardlijvigheid, slijm, gal, slechte spijsvertering, scheele hoofdpijn, verkondheid, klierachtige aandoeningen, enz., werd nog nimmer in Indie aangevoerd en is thans te bekomen à *f* 2— per doos en in het groot á CONTANT met 20 % rabat bij
(1991) GEBRS. BEIJNON.

Avec permission de M. le Résident.

MERCREDI, 26 Juin 1861.

Dans la salle du Théâtre.

Grande soirée optique et amusante Grand appareil,

NOMMÉ

DISSOLVING-VIEWS,

AVEC

LUMIÈRE HYDROGÈNE ET OXYGÈNE.

Les soussignés avant de partir pour Java, auront l'honneur de donner quelques représentations avec cet appareil, qui n'est par encore présenté au public de l'Archipel. Il est le plus parfait et connu en Europe, suivant la méthode de MM. BRILL & SIGMOND.

Ils se flattent d'être recompensés par une nombreuse visite du public pour leur travaux et les plus chers arrangements pour lesquels ils n'ont rient négligé.

Prix des Places:

Pour une Dame ou Monsieur.	*f* 3,—
Pour un Enfant.	„ 1,50
Pour le retenue des places.	„ 0,50

On peut se procurer des billets d'entrer le jour du Représentation depuis 8 heures du matin jusqu'à midi.

TRANCKE & Co.

Les programmes seront distribués. (2037)

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.

VIERING

VAN HET

ST. JANS-FEEST,

op Maandag den 24 Junij 1861 p.·. s.·.,

des avonds ten 8 ure.

Namens de Loge voornoemd:

De le Secretaris,

(2026) J. P. LOURAN:

PHOTOGRAPHISCH ATELIER

RIJSWIJK.

VAN

WALTER WOODBURY.

Dagelijks geopend van half acht tot 12 uur. (2025)

Per „*Surprise*” direct van BOSTON, bij de Ondergeteekenden ontvangen:

Versch

AMERICAANSCH MEEL,

in Heele en Halve vaten: in Blikken inhoudende 8 ℔, 25 ℔ en 50 ℔.

Ook eenige Vaten

ROGGE MEEL.

Amerikaansche Kaas

IN BLIK,

RIEMEN VAN VERSCHILLENDE GROOTTE,

NEGRO HEAD TABAC,

STOUGTON'S ELIXIR,

PINE APPLE KAAS, GEDROOGDE APPELEN in vaatjes, SPLIT PEASE (Groene Erwten), PEARL BARLEY (Gort), ROZIJNEN, en ZEEP in kistjes.

30 diverse soorten Klokken,

enz., enz., almede

HECKER'S

FARINA,

Prepared for Families, Hotels and Eating Houses.

It is a most delicious article for Puddings, etc.; superior to Rice, Sago or Tapioca; more economical, nutritious and palatable; unequalled for gruel; and for thickening Soup than Vermicelli, Barley or Rice.

Bij

(2064) ABEELEN, DENNISON & Co.

Ontvangen eene fraaije Collectie

SPEELGOED,

als; ***Schommel, Paardenstallen, Pakhuizen, Kamers, Winkels, Elastique Ballen, Wagens, Poppen, Bouwdoozen,*** etc.

(2052) H. M. VAN DORP.

FAMILY HOTEL.

Nos. 44 & 45 Light House Street.

GALLE.

This ESTABLISHMENT conducted by an **English Gentlewoman** aims expressly at providing respectable Strangers on passage, or making a brief stay; with every attainable requisite for Comfort and Convenience.

House Cool and conveniently situated, Beds clean, Attendance ample, well kept Table, best Wines, Conveyances at hand, Uniform civility maintained, Native Imposition and Trickery discountenanced, Servants well paid and forbidden on pain of dismissal to solicit presents.

Hot and Cold, Salt and Fresh Water Baths as required.

Mrs. BARYBROOKE, Proprietress.

(1956)

22 Amerikaansche

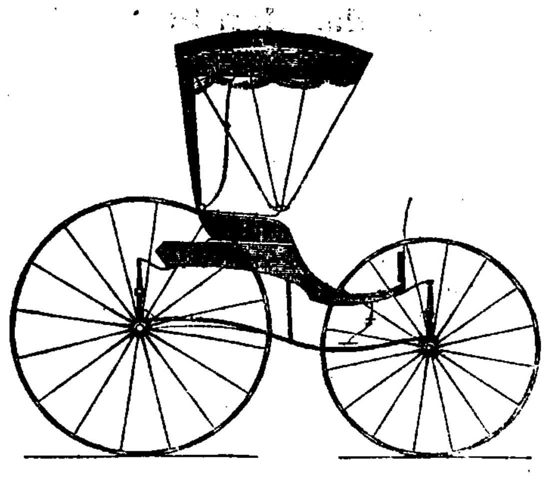

RIJTUIGEN,

meest nieuw model en onderdoordraaijende Voorwielen.

MILORDS,

Vis-à-Vis, Tentwagens,

Handwagens,

KINDERWAGENTES en à deux mains.

Ontpakt bij

(2058) CASSALETTE & Co.

Taartpannen,

TULBAND, PUDDING vormen,

CASSEROLLEN,

steeds verkrijgbaar bij

(2056) GEBRS. ROSELJE & Co.

De heer J. COMBET

SCHOEN EN LAARZENFABRIKANT

alhier, maakt het geëerde publiek opmerkzaam dat hij hoegenaamd niet in relatie staat met den heer **Combes** die het hôtel te Buitenzorg heeft overgenomen.

(2041)

Blijkens Acte, heden voor mij onder No. 60 gepasseerd, heeft, te rekenen van af 13 Junij j.l., de Heer

Henric de Boer,

opgehouden te zijn **Deelgenoot** in de Firma ***Kegel & Co***, te *Tjiandjoer*.

De Heer Johannes Hendrik Kegel,

zal den **Handel** en de **Rijstpelmolen onderneming** onder dezelfde Firma continuëren, en is ***alleen*** belast met de regeling der vroegere zaken.

Afgekondigd ingevolge artikel 31 W. v. K.

BATAVIA, 17 Junij 1861.

BODDE,

(1999) *Notaris.*

Crediteuren van de firma **Kegel & Co.** te *Tjiandjoer*, worden verzocht, zoo spoedig mogelijk, opgave hunner pretentiën te doen, ten kantore van genoemde firma, dan wel bij den notaris BODDE, te *Batavia*. (2007)

Iemand, sedert 13 Jaren op een LAND werkzaam geweest zijnde, zoekt eene **BETREKKING** te ***Batavia*** dan wel in de ***Binnenlanden.***

Adres onder *franco* brieven lett. X, bij den Boekhandelaar H. M. VAN DORP, *Batavia*. (2014)

De Ondergeteekende

Chirurg-

DENTIST,

heeft de eer het publiek te berigten, dat hij voor de geneeskundige Commissie alhier zijn examen met goed gevolg heeft afgelegd en daardoor aan alle vereischten heeft voldaan. Om alle mogelijke waarborgen te geven heeft hij besloten op Java te blijven.

Adres: L'HOTEL DE L'UNIVERS bij den Heer THONRÉRIEUX beneden appartement No. 1.

(1992) L. PEBAQUÉ.

Uitgezochte

Singapore Planken,

Palembangsche

ROTTING MATTEN,

bij

(1986) J. SPEET.

De Ondergeteekende,

DENTIST

van de firma Phillips & Gurner,

Chirurgijn-Dentist titulair aan het hospitaal te Adelaïde,

heeft de eer het Bataviasche publiek te berigten, dat hij hier is aangekomen en dagelijks te spreken is over alle zaken tot zijn beroep betrekking hebben.

Adres: bij Mrs. BAIN, *Koningsplein.*

(2027) PHILLIPS, *Dentist.*

Houders van **RIJSTPELMOLENS** op **Java** en verdere belanghebbenden, worden bij deze indachtig gemaakt op

TWEE

NIEUWE EN GEHEEL VERBETERDE

PADIE DORSCHMACHINES,

voorzien van **Drie Vliegraderen**, waarvan de deugdzaamheid proefondervindelijk in **Europa** is geconstateerd, die de Ondergeteekenden binnen eene maand wachtende zijn per het Ned. Schip **NEDERLAND**, Kapt. **J. Hoekstra**.

De betrekkelijke teekeningen en zoo veel mogelijke inlichtingen zijn inmiddels te bekomen bij

(2034) HAAGER & SCHUURMAN.

TE KOOP

eene vertikale Hoogdruk

STOOMMACHINE

EN

SUIKERRIETMOLEN,

uit de *fabriek* van de zoo gunstig bekend staande firma **Fawceth, Preston & Co.**, *Liverpool*, onlangs aangebragt per „***Seaforth***”, waarvan de afmetingen zijn als volgt:

DIAMETER DER CIJLINDER,		26	Eng. duimen,	
LENGTE	„	„	54	„
DIAMETER der Cijlinder (Stoommachine),		14	Eng. dm.	
LENGTE	„ Slag van	„	42	„
DIAMETER	„ Stoomketel,	5	Eng. voeten,	
LENGTE	„	„	14	„

Een waarloos stel SPOORWIELEN,

voor de ROLLEN, alsmede:

twee overkompleete KOPPELBOSSEN,

voor de zoogenaamde „**double gearing**” aanwezig.

Deze Machine van de fraaiste Constructie en hechtste bewerking, wordt door de ondergeteekenden geguarandeerd.

(2047) MORGAN, MELBOURN & Co.

TE KOOP:

BANKACTIEN,

bij

(2009) J. SPEET.

TE HUUR

2 Gemeubileerde Kamers

met de

KOST.

Adres Bureau JAVA-BODE. (2002)

BILLITON TIN
te koop bij
(1966) REIJNST & VINJU.

TE KOOP

Het halve AANDEEL
IN DE

SUIKER-ONDERNEMING
Waringin Agoong,

gelegen in de Residentie REMBANG, afdeeling *Toeban*, met het daarbij behoorend **Gouvernements kontract**.

Nadere inlichtingen te bekomen bij de Heeren FRASER, EATON & Co., te *Soerabaija*, of bij den Ondergeteekende, administrateur van gemelde Onderneming.

Jhs. R. STAVERS.

TOEBAN, 10 Junij 1861. (2003)

Te Koop:
twee PIANINO'S,

voor JAVA vervaardigd.
Te bevragen bij
(3044) A. PONS & Co.

TE KOOP Bij de Ondergeteekenden ***Croggow's dry Vilt*** in bladen van 32 maal 20 Eng. duimen.

Deze ***Vilt*** is bijzonder aan te bevelen, voor vochtige huizen en tevens een waarborg tegen de verwoestingen der witte mieren.
(2046) MORGAN, MELBOURN EN Co

Te Huur
EEN HUIS OP BUITENZORG.

Adres aldaar bij J. Leijdelmeijer of alhier bij
(2039) NAHAPIET.

TE HUUR **Een Huis,**

Gang-Patjenongan.
Adres
(2038) HERMENT & BASTIÈRE.

TE HUUR op

Bazaar Baroe, een aangenaam HUIS, en in de ***Middelburgstraat*** twee Huisjes tegen 1sten Julij.

Te bevragen bij
(1043) E. T. BEIJCKMANS.

Machinerien.

De Ondergeteekenden, Agenten op Java van de Heeren

H. O. ROBINSON & Co.
Ingenieurs te Londen,

hebben de eer te berigten aan Heeren SUIKER-FABRIEKANTEN en verdere belanghebbenden, dat thans bij hen voorhanden is:

EENE AFZONDERLIJKE

SUIKERRIET-MOLEN,

met Cylinders van 54 dm. lang en 28 dm. diameter en dat zij dagelijks nog eene dergelijke wachtende zijn.

Benevens:

Twee stel dubbele patent Cylinder-vormige

Suikerpannen,

van 5 stuks ieder met fornuizen en waarlooze stukken, liggende de teekeningen en specificatien ten hunnen kantore ter bezigtiging.

De Heeren **H. O. ROBINSON & Co.**, hunne Etablissementen eene groote uitbreiding gegeven hebbende, zoodat zij in staat zijn aan de voortdurend steeds vermeerderende aanvragen van hunne MACHINERIEN te voldoen, kunnen thans iedere order, waarmede men hen zal willen begunstigen, met den meesten spoed ten uitvoer brengen, terwijl de Ondergeteekenden gereed zijn alle orders aan te nemen op:

STOOM- en WATER-SUIKERRIETMOLENS, WATERWIELEN, VACUUMPANNEN, STOOMWERKTUIGEN, CENTRIFUGAAL MACHINES, RIJST- en OLIE-MOLENS, enz., enz., en op aanvrage specificatien en prijs opgaven kunnen verschaffen.

(2032) MACLAINE, WATSON & Co.

LOGE DE STER IN HET OOSTEN.

Bij de op heden plaats gehad hebbende **Uitloting van Aandeelen** in de Negotiatie groot ***f* 20,000**, rentende 4 pCt., zijn uitgeloot de volgende nummers:

1, 7, 22, 56, 79, 102, 119, 132, 150, 152, 158, 167, 195, 204, 213, 216, 223, 230, 246 en 296.

Namens de Loge voornoemd,
De 1e Secretaris,
J. P. LOURAN.

BATAVIA, 19 Junij 1861. (1987)

Nederlandsche Lloyd.

Met referte aan de advertentie van den 23 Februarij jl. no. 16, herinnert de ondergeteekende de Heeren deelhebbers in de vergrooting van het Maatschappelijk kapitaal der NEDERLANDSCHE LLOYD, dat de eerste Storting van 10 pCt. of *f* 500, op elk nieuw aandeel hetwelk in Indie is genomen, blijft bepaald voor of op 1 Julij aanstaande ten kantore der Maatschappij.

De Directeur
(2024) A. R. J. CRAMERUS.

MILITAIRE SOCIETEIT CONCORDIA.

Algemeene Vergadering
Op Zaturdag den 29 Junij 1861.

Namens het Bestuur:
De Secretaris,
(1984) BRUGMAN.

DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY.

Zijn merkwaardig voor hunne doelmatigheid ter genezing van huid ziekten. Zeere hoofden, dauw-worm enz. worden veroorzaakt door de onzuiverheid des bloeds, en het eenige zekere middel om zulke kwalen te outwortelen is het geregelde gebruik der pillen van Holloway en ter zelfder tijd de toepassing van de onschatbare zalf. Dagelijks worden gevallen van genezing door dit middel bevestigd, waardoor de bewonderenswaardige doelmatigheid als bloed zuiverend en versterkend middel er van bewezen wordt. Dezelve zijn vooral aan te bevelen om wonden, zweeren en klier gezwellen te genezen. Personen die hiermede aangehaald zijn, moeten niet uitstellen er van gebruik te maken.

Doosjes Pillen à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—
Potjes zalf à *f* 1.— *f* 3.— *f* 5.—

Te	Batavia	bij S. B. van Kleeff & Co.
»	Banjoemaas	» M. S. Cheriman
»	Soeracarta	» W. Veldman.
»	Djocjocarta	» Buijn & Co
»	Salatiga	» F. Knithoffer.
»	Tagal	» Wed. Dort.
»	Cheribon	» W. Galistan.
»	Cheribon	» M. Blok en Co. (1994)
»	Samarang	» H. L. Lijon en Co

de Groot, Kolff & Co. en de hoofd agenten Soesman & Co.

JAVA-BODE. - MAIL-EDITIE.

Met de Courant van den 8 dezer is aan HH. Inteekenaren op den JAVA-BODE, een prospectus aangeboden van eene ***Mail-Editie*** van den Java-Bode, die tweemaal 's maands zal worden uitgegeven.

De Inteekening is bij de agenten van den Java-Bode en den Ondergeteekende opengesteld à *f* 25,— per jaargang.

PROEF-NUMMERS zijn op *franco* aanvraag verkrijgbaar bij de agenten van dit blad en den Uitgever
(2028) H. M. VAN DORP.

Koloniale Jaarboeken

MAANDSCHRIFT ter verspreiding van kennis der Nederlandsche, Buitenlandsche en Overzeesche bezittingen, 12 nommers per Jaar, prijs franco per Mail *f* 20,— vooruit te betalen.

Het TIJDSCHRIFT wordt voor Java uitgegeven bij de Boekhandelaren H. M. VAN DORP te Batavia en G. C. T. VAN DORP te Samarang, en is mede te bekomen door tusschenkomst der Boekhandelaren in Nederlandsch Indie.

Het PROSPECTUS is met den Java-Bode no. 49 verzonden. (2019)

JAVA; or how to manage a Colony door J. W. B. MONEY, **2 deelen 8vo.**, ingebonden à *f* **20.**

Na aankomst der Mail verkrijgbaar bij
(2050) JOHN PRYCE EN Co.

CHOPIN, MARCHE FUNÈBRE,
pour le Piano *f* 1—
(2053) H. M. VAN DORP.

Vertrekkende Personen.

W. M. Smit, verlaat Batavia, gemagtigden de Heer *P. C. F. Angeni*, hoofd administrateur der Marine. (1935)

Jan van der Zaag (2023

Het vertrek van het Stoomschip

PADANG
NAAR

BENKOELEN en PADANG,

is uitgesteld tot op Dingsdag den 25 dezer, des middags ten 2 ure.

Nadere informatien bij
W. CORES DE VRIES.

BATAVIA, 21 Junij 1861. (2040)

Het vertrek der STOOMBOOT

PALEMBANG PAKKET,
is bepaald op

den 23sten naar MUNTOK en PALEMBANG.

de Agenten
(2031) BUIJS, JACOBSEN & Co.

BATAVIA, den 8 Junij 1861.

STOOMBOOT OENARANG.

Het vertrek dezer Boot naar

Samarang en Soerabaija,

is bepaald:

op den 3den en 19den Julij, telkens des ochtends ten 8 ure.

Nadere Informatiën bij
de Agenten,
(2030) LANDBERG, BEZOET DE BIE & Co.

Stoomvaart in den Indischen Archipel.

Het vertrek der Stoomschepen in iedere maand gedurende het jaar 1861, is geregeld als volgt:

VAN BATAVIA.

naar MUNTOK, RIOUW en SINGAPORE, den 1sten en 15den.
naar SAMARANG en SOERABAIJA, den 7den, 15den, 22sten en 29sten.
naar BILLITON, PONTIANAK en SINGKAWANG, den 8sten.
naar BENKOELEN en PADANG, den 23sten.

VAN SOERABAIJA.

naar MAKASSAR, TIMOR-KOEPANG, DELHI en de MOLUKKEN, den 13den.
naar BAWEAN en BANJERMASING, den 27sten.

Nadere inlichtingen te bekomen bij
W. CORES DE VRIES, te *Batavia*
en
B. KOPERSMIT & Co., te *Soerabaija*.
te *Samarang*.

(2029)

Passage naar Amsterdam

wordt aangeboden direct van hier met het
PRUISSISCHE SCHIP

FERDINAND BRUMM,
kapitein A. T. VOS.

Dit schip door deszelfs doelmatige en nette inrigting bijzonder geschikt voor den overvoer van passagiers, zal in den loop der volgende maand vertrekken.

Nadere informatien bij
de Agenten,
(2036) BÜSING SCHRÖDER, & Co.

Evangelische Gemeente.

Op Zondag den 23sten Junij 1861.

WILLEMS-KERK.

NEDERLANDSCH.

Des voormiddags ten 9 ure, Ds. *Adèr.*

BUITEN-KERK.

MALEISCH.

Des voormiddags ten 9 ure, Ds. *Brumund.*

Roomsch-Katholijke Gemeente.

Op Zondag den 23sten Junij 1861.

De Eerste H. Dienst, des morgens ten 7 ure.

Hoog-dienst, des morgens ten half 9 ure.

Lof, des avonds ten 6 ure.

Op Zaturdag den 29sten Junij 1861.

FEESTDAG DER H. APOSTELEN PETRUS EN PAULUS.

De H. Diensten worden gehouden zoo als op Zondag.

Batavia — H. M. VAN DORP.

Op 2 ... 1881.

De 1 ... [illegible] zou uis op ...

EERSTE BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van Zaturdag, 22 Junij 1861, N°. 50.

Let Wel!

Repatriëerende Personen,

minder aan tijd gebonden, dan op eene buitengewoon gunstige Scheepsgelegenheid gesteld, worden in tijds opmerkzaam gemaakt, dat het in alle opzigten zoo bijzonder voor den overvoer van PASSAGIERS geëigende en gunstig bekende snelzeilende Nederlandsche Barkschip

NEDERLAND,

Kapt. J. HOEKSTRA,

groot **373 gemeten Lasten**, voorzien van ruime Hutten, Kajuiten, Salons en Badkamers en voerende eenen bekwamen geneesheer, benevens eene Melkgevende Koe, tegen **Augustus** alhier wordt verwacht, om in den loop der maand **October** de terugreis naar **NEDERLAND** te aanvaarden.

Belanghebbenden, die zich van deze gelegenheid wenschen te secureeren, worden verzocht zich in tijds te adresseeren bij

de Agenten,
(2035) HAAGER & SCHUURMAN.

Toelating in Nederlandsch-Indië.

In de Javasche-Courant van den 1sten Junij jl., had de officiele afkondiging plaats van het Koninklijk Besluit van 27 October 1860, waarbij de toelating wordt geregeld van Nederlanders, Europeanen en daarmede gelijkgestelden in Nederlandsch-Indie. Het wordt achtervolgd door eene verordening der Indische Regering, waarbij de wijze van toepassing nader geregeld, en de termijn der inwerking-treding wordt bepaald op 1 Julij dezes jaars.

Zoo lang het Besluit niet was afgekondigd, en het onzeker was, wanneer het voor Indie wettige kracht zoude erlangen, hebben wij gemeend ons van eene opzettelijke beschouwing te moeten onthouden.

Thans echter verwelkomen wij het Besluit als de vervulling eener wezenlijke behoefte van Nederlandsch-Indie. In overeenstemming met artikel 105 van het Regerings-reglement, waarvan het Besluit de uitvoering is, wordt de toelating van Nederlanders, Europeanen en daarmede gelijkgestelden beheerscht door het beginsel dat de toegang tot Nederlandsch-Indie slechts verleend wordt aan hen aan wie de Regering daartoe de vergunning schenken wil, terwijl het Besluit slechts de voorwaarden regelt, waaronder deze vergunning verleend wordt.

In het algemeen moge het waar zijn, dat de toegang tot alle wereldstreken, werwaarts de vervoermiddelen van onzen tijd ons brengen kunnen, als een der meest degelijke regten, en als het uitvloeisel van 's menschen persoonlijke vrijheid behoort te worden aangemerkt; maar niet minder verdient de waarheid erkenning, dat de onbelemmerde uitoefening van dat regt ten aanzien van landen, bevolkt door menschenrassen, verre beneden ons staande in maatschappelijke ontwikkeling en geestelijke veerkracht, niet anders dan noodlottige gevolgen hebben kan. De geschiedenis van het hedendaagsch Colonie-wezen sedert de ontdekking van America tot op heden toe bevestigt de waarheid dezer uitspraak op zoodanige wijze, dat zij inderdaad de geschiedenis mag genoemd worden van den verdelgingsoorlog tegen alle gekleurde menschenrassen.

Van de erkenning dezer waarheid is het tegenwoordig Besluit op nieuw de uitdrukking.

Eens zal de tijd aanbreken dat noch besluiten noch geweld magtig genoeg zijn zullen ter afsluiting der slagboomen, welke den toegang tot Indie verhinderen; maar zoolang het in de magt der Regering wezen zal, achten wij het als een harer duurste pligten, de Inlandsche bevolking tegen eene westersche overrompeling te verdedigen, en toe te zien dat hare aanraking met het Europesche element zooveel doenlijk geleidelijk plaats hebbe.

Wij juichen daarom de vasthouding toe van het exclusief beginsel, niet als de uitdrukking van absoluut regt, maar als de voldoening aan eene wezenlijk bestaande tijdelijke behoefte.

Het is er echter verre van af, dat wij dit verbodstelsel zouden wenschen verheven te zien tot een stelsel van willekeur; hoezeer dan ook eene wettelijke vaststelling der voorwaarden tot toelating wel altijd vruchteloos blijven zal, zal naar onze meening de meerdere of mindere welvaart der Europesche bevolking in Indie daarvoor als doorgaande maatstaf behooren genomen te worden.

Het Besluit behoeft geene opzettelijke ontleding; echter wenschen wij de aandacht te vestigen op een paar punten, waarin wij meenen dat de coloniale wetgever minder gelukkig geweest is.

Vooreerst wordt 7 en 8. (Art. 9 litt. *f.* juncto artt. 7 en 8) de toelating van personen in Nederlandsch-Indie geboren uit ouders aldaar gevestigd, wanneer zij langer dan zeven jaren van daar afwezig zijn geweest, of ná het voleindigen van hun 24ste jaar aldaar terugkeeren, afhankelijk gesteld van de vergunning door den Gouverneur-Generaal of hoogsten gewestelijken gezaghebber te verleenen.

Naardien nu volgens den gewonen loop van zaken de ouders in Indie hunne kinderen ter opvoeding naar Nederland zenden, werwaarts zij hen na korter of langer tijdsverloop volgen, en de opvoeding in den regel een tijdvak van meer dan zeven jaren inneemt, en de bestemming der kinderen dezen gewoonlijk eerst *na* hun 24jarigen leeftijd naar Indie terugroept, zoo wordt, ten gevolge der tegenwoordige bepaling, de toegang tot Indie afhankelijk gesteld van de willekeur der Regering ten aanzien van personen, die daarop als op hun geboortegrond een zoodanig onvervreemdbaar regt hebben, dat daarvoor zelfs elke staatkundige beschouwing zwijgen moet.

Wij achten daarom deze bepaling onbillijk; maar bovendien is zij in strijd met den geest van het Regerings-Reglement.

Bij artikel 45 van dat Reglement is den Gouverneur-Generaal de bevoegdheid toegekend, personen, *niet* in Nederlandsch-Indie geboren, en die zich voor de openbare rust en orde gevaarlijk maken, het verder verblijf *aldaar* te ontzeggen, terwijl deze bevoegdheid ten aanzien van hen die *binnen* Nederlandsch-Indie geboren zijn, bij art. 47 beperkt is tot de aanwijzing eener bepaalde verblijfplaats *binnen* de colonie.

Hier zien wij derhalve dat de wetgever, zelfs waar het geldt den staat tegen rustverstoorders te beveiligen, de natuurlijke aanspraken eerbiedigt, die elk mensch zich bewust is op den grond uit te oefenen, waarop hij is geboren.

Naardien de wetgever deze aanspraken erkent en eerbiedigt bij de regeling van het regt tot *uitzetting*, vorderen zij niet mindere erkenning bij de wettelijke vaststelling der voorwaarden tot *toelating*.

Wij missen hier éénheid van beginsel.

Een tweede punt van bezwaar tegen het Besluit, gewigtiger dan het eerste, vinden wij in de bepaling (art. 8 en 9, littera *f.*) die de vergunning tot inwoning in Nederlandsch-Indie, ten aanzien van *Nederlanders*, afhankelijk stelt van de voorwaarden 1°. dat zij ten genoege van den Minister van Colonien *in Nederland* hebben borg gesteld voor de kosten die hun verblijf in de Colonien of terug zending wegens onvermogen te eeniger tijd binnen de drie jaren na hunne aankomst aan het Gouvernement mogt veroorzaken, en 2°. dat zij aantoonen voldaan te hebben aan de verpligtingen omtrent de nationale militie.

Het is meermalen der Regering tot verwijt gerekend, en te regt, dat de vroegere bepalingen omtrent het verblijf ten aanzien der Nederlanders ongunstiger werkten dan ten opzigte van vreemdelingen. Dat verwijt treft ook het tegenwoordig Besluit.

Het is een bekend feit, dat in Nederland algemeen een afschuw heerscht tegen de overeenkomst van borgtogt; wij verblijden ons daarover, omdat wij gelooven dat borgtogten op individueele ontwikkeling een even verlammenden invloed uitoefenen als beschermende regten op handel en nijverheid; maar wij keuren het af, wanneer deze nationale afkeer wordt aangewend als een middel ter bemoeijelijking van den toegang tot Indie.

Wil de Regering borgstelling voor de kosten welke haar door nieuw aangekomenen in Nederlandsch-Indie zouden kunnen worden veroorzaakt — wij hebben er vrede mede; doch de Regering vordere alsdan deze borgstelling van Nederlanders eerst bij hunne aankomst in Indie, gelijk zij zulks doet ten aanzien van vreemdelingen.

In Indie wordt zulk eene borgstelling nimmer geweigerd; voor den Nederlander echter, die het voornemen opvat naar Indie te gaan, levert de voldoening aan deze praeliminaire verpligting *in Nederland* een gewigtig bezwaar op; en klaagt men te regt, dat de wetgever jegens den *vreemdeling* welwillender is, dan jegens den *Nederlander*.

Art. 105 van het Regerings-Reglement bepaalt dat niemand zich zonder schriftelijke vergunning in Indie vestigen mag, en dat de voorwaarden tot het bekomen dezer vergunning bij algemeene verordening geregeld wordt. Wanneer nu de Koning de voldoening aan de verpligting omtrent de nationale militie als eene voorwaarde tot toelating in Indie stelt, dan rijst de staatsregterlijke vraag op, of bij *Koninklijk Besluit* aan de Nederlanders wegens de niet nakoming der verpligtingen omtrent de nationale militie, de toegang tot Nederlandsch-Indie kan worden ontzegd?

Wij zullen deze vraag onbeantwoord laten, maar maken ook hier [illegible] het bezwaar, dat deze voorwaarde den Nederlander tegenover de Colonie in een ongunstiger stelling plaatst dan den vreemdeling.

De regeling der voorwaarden ter toelating van Nederlanders en vreemdelingen bij algemeene verordening is voor de Regering niet slechts een *regt*, maar de gelijkstelling dezer voorwaarden ten aanzien van beiden is tevens haar *pligt*.

B.

INGEZONDEN.

Openbare veiligheid.

II.

Werd de politie op de aangegevene wijze georganiseerd — 't geen zekere vrij aanzienlijke opofferingen zou eischen en dus niet spoedig te wachten is — dan zou voor de openbare veiligheid nog niet genoeg gedaan zijn, omdat er eene andere georganiseerde magt is, die, uitgerust met alle middelen om *in oorlogstijd den vijand te schaden*, zich meer en meer toelegt op aanvallen tegen de personen en goederen der vreedzame burgers, tot wier bescherming zij onderhouden wordt.

Men zal opmerken, dat ik het verwijt niet rigt tegen de individuen, die zich aan de vergrijpen schuldig maken, maar tegen de militaire magt *in haar geheel*, als georganiseerd corps. Dit geschiedt opzettelijk en met grond, zoo als ik zal aantoonen.

Het staat vast dat verreweg de meeste nachtelijke diefstallen door inlandsche soldaten bedreven worden, terwijl zij zich tevens aan menigvuldige baldadigheden tegen hunne landgenooten schuldig maken. De Europesche soldaten (ik behoef gelukkig niet te zeggen Hollandsche) geven zich van hunne zijde aan allerlei baldadigheden, straatschenderij, afpersingen en liederlijke tooneelen over. Beiden doen dit te stoutmoediger, omdat zij talrijk, gevreesd en *gewapend* zijn.

Ik heb geen verstand van militaire zaken, maar durf beweeren, dat zulk een resultaat eene ware absurditeit is en bewijst dat de inrigting dier magt eene geheel verkeerde is. Er is immers nergens van meer onvoorwaardelijke gehoorzaamheid, stipter orde, strenger tucht — (het woord is technisch!) — sprake dan juist bij het leger! Wanneer het nu blijkt, dat men, bij al de daartoe strekkende bepalingen, gebruiken en maatregelen, volstrekt niet bij magte is de gevaarlijke uitspattingen der uit alle oorden van Europa te zamen geraapte condottieri te voorkomen, dan kan men zonder verder onderzoek de bestaande regeling afkeuren en mag ook de niet deskundige middelen voorstellen, die eene meer afdoende werking kunnen hebben.

Zulke middelen zijn uiterst gemakkelijk te vinden, en in de toepassing alleen moeijelijk voor zoover daarbij eenige oude gevestigde vooroordeelen moeten overwonnen worden. Ik wil er dadelijk eenige opgeven.

1o. bepale men dat de soldaat alleen beschikking over zijne wapenen heeft wanneer hij in dienst en onder het dadelijk toezigt zijner chefs is, dus: in het veld, bij exercitie en op schildwacht. Verlaat de soldaat daarentegen met verlof zijne kazerne, zoo late hij zijne wapens te huis; hij heeft ze op de wandeling niet noodig.

Bij het hooren van dit mijn voorstel zie ik reeds alle ware *troupiers* als één man opstaan en luide prrrotesteren tegen een maatregel, die de eer van den soldaat bedreigt! Dit bezwaar ken ik uit verschillende gesprekken, doch duidelijk is het mij niet gemaakt. Men beweert slechts dat dit niet kan, dat hij die aan zoo iets denkt, geen flaauw begrip van een goed soldaat heeft, enz.; maar redenen geeft men niet. Trouwens redeneren is bij den militair contrabande, en hij blijft bij het afdoende en bevredigende: *»es ist so, weil es so ist.«* Ik beweer dat het niet zoo is, en beroep mij, tot staving mijner stelling, op het gebeurde met de scherpe patronen. Die moest vroeger ook elk soldaat in ruime hoeveelheid, (ik geloof 30 stuks, onder zijn bereik hebben, anders zou de man in een regtmatig point d'honneur te kort worden gedaan. Doch toen de soldaten begonnen die patronen op zich-zelven, op elkander onderling en op arme inlanders langs den grooten weg af te schieten en zij eindelijk alle Samarangsche burgers wilden ombrengen — heeft men hun dat gevaarlijke speeltuig afgenomen, zonder zich langer te bekreunen om het steeds herhaalde: *het kan niet, omdat het niet kan*, enz.

En het kon toch en gaat nu uitmuntend. Het kan met de sabels, bajonetten en ander moordtuig even goed. Wil men voor dat teergevoelige point d honneur ook iets doen, zoo volge men het in Holland gegeven voorbeeld, waar de soldaat in de schede der bajonet geen bajonet maar een hanenveer draagt.

2o. geve men niet aan zoo groote getallen van soldaten gelijktijdig verlof om op straat rond te dwalen, en ontzegge dit verlof bepaaldelijk aan hen die nooit dan beschonken te huis komen. Voor dezulken legge men des noods afzonderlijke en afgeslotene wandelplaatsen in de nabijheid der kazernen aan.

3o. worde dronkenschap niet meer als eene verschoonende omstandigheid aangemerkt, wanneer in dien toestand misdrijven gepleegd worden.

Hij die zich willens en wetens in een toestand van razernij verplaatst, in welken hij weet dat groote kans tot ongelukken, zoo voor hem als anderen, bestaat, behoorde steeds dubbel streng gestraft te worden.

4o. trachte men den soldaat nuttige en aangename bezigheid te verschaffen, waartoe gelegenheid te over bestaat in een leger, waarin vertegenwoordigers van alle ambachten, alle industrien, alle talenten te vinden zijn.

De ontwikkeling van dit punt, der overweging zoo overwaardig, zou mij thans te ver voeren en behoud ik mij voor, later te leveren, ——— wanneer ik niet vermoord word!

IJzerman.

Definitive vaststelling van het XI de Hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1861.

VOORLOOPIG VERSLAG.

§ 1. Bij de overweging in de afdeelingen der kamer van het wetsontwerp tot definitive vaststelling van het XIde hoofdstuk der staatsbegrooting voor 1861, stond het gevoelen op den voorgrond, dat de mededeeling van den minister van buitenlandsche zaken, den 23sten April jl aan de kamer gedaan, waarin eene betrekkelijk ruime plaats aan de koloniale aangelegenheden is ingeruimd, minder vatbaar was voor schriftelijke behandeling, en dat hetgeen deswege te zeggen viel voor de openbare beraadslaging kon worden bewaard. Te minder meende men over de daarin aangeroerde en over andere hier in aanmerking komende punten schriftelijk te moeten uitweiden, opdat de minister van koloniën zich niet genoopt vond tot een tijdroovend antwoord, waardoor de afdoening der zaak zou worden vertraagd. Nogtans kon men eenige opmerkingen over het bedoelde programma niet terughouden, hetwelk, meende men, wat de koloniën betreft, meer in omvang dan door duidelijkheid van verklaring omtrent het stelsel der regering ten aanzien van het koloniaal beheer uitmunt. De daardoor geboren onzekerheid scheen niet weinig te worden vermeerderd, doordien de regering, juist waar het de koloniale aangelegenheden geldt, verklaart, dat zij het dwangjuk van een beginsel schuwt. De trouw aan een na rijp beraad aangenomen beginsel laat zich moeijelijk als een te schuwen kwaad beschouwen.

De regering zegt in hare mededeeling, dat zij de vraag ter zijde laten wil, welke redenen de kamer op het einde des vorigen jaars tot het verwerpen van het XI hoofdstuk der staatsbegrooting hebben bewogen, daar dit onderzoek te ver zou leiden. Die redenen lagen echter, naar men beweerde, voor de hand. Zij zullen wel voornamelijk daarin te zoeken zijn, dat de minister van koloniën, van wien de begrooting was uitgegaan, na bij zijne aanvaarding van het bewind in 1858 de banier eener liberale koloniale politiek te hebben opgestoken, later ten eenenmale van gevoelen veranderd was en zich met opzigt tot de voornaamste vraagstukken van wetgeving en beheer voor Nederlandsch Indië toenemend bewoog in eene tegenovergestelde rigting; terwijl hij zich, bijv. ook wat de emancipatie der West-Indische slaven betreft, te zeer door allerlei invloed van buiten scheen te laten wegslepen. Men achtte die herinnering niet overbodig, daar de mededeeling van 23 April ligt aan het vermoeden voet kon geven, dat de nieuwe minister van koloniën zich veeleer aan het latere, dan aan het oorspronkelijk stelsel van dezen zijn voorganger zou aansluiten; iets wat door deze leden ernstig zou worden afgekeurd.

Met bevreemding vooral had men in de mededeeling de tegenoverstelling opgemerkt van het stelsel van behoud, door de regering ten aanzien der koloniën voorgestaan, aan een gevoelen, dat nederkomt op slooping van al het bestaande. Zulk eene onjuiste voorstelling kon tot onbillijke beoordeeling aanleiding geven.

Eene laatste bedenking tegen het bedoelde onderdeel van het ministerieel programma vinde hier hare plaats. Dat stuk is zoodanig gesteld, alsof de regering in de keus van het ten aanzien van Nederlandsch Indie te volgen stelsel de handen geheel vrij had. Zij scheen uit het oog te verliezen, dat het regeringsreglement van 1854 bij alle handelingen op dit gebied tot rigtsnoer strekken moet. Eene duidelijke uiteenzetting van de wijze waarop bijv. onder het nieuwe kabinet art 56 van het regeringsreglement zou worden toegepast, zou beter ter zake hebben gediend, dan het bestrijden eener omverwerpingszucht die in de kamer geen tolken vindt.

§ 2. Dezelfde onbestemdheid, die men met opzigt tot het voor Nederl. Indie aan te nemen regeringsstelsel in de mededeeling opmerkte, heerscht ook in de gezegden over de werkzaamheid, die de regering zich ten aanzien der wetgeving op koloniaal gebied voorstelt. De indiening van ééne bepaalde wet, die op de drukpers, wordt aangekondigd: maar overigens wordt alleen vermeld dat, er behoefte is aan wettelijke waarborgen tegen enkele handelingen, die in den laatsten tijd aanstoot hebben gegeven. Welke handelingen heeft de regering hier op het oog? Zij bewaart het stilzwijgen over andere onderwerpen, die ongetwijfeld behoefte hebben aan wettelijke regeling en waaromtrent men, zoo als uit het vervolg van dit verslag blijken zal, begeerig is haar gevoelen te kennen.

§ 3. Naarmate de behoefte aan de wet tot regeling van de wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen sterker wordt gevoeld, heeft men in de meeste afdeelingen met te grooter genoegen de verzekering des ministers van kolonien in zijne memorie van toelichting tot de tegenwoordige begrooting ontvangen, dat hij deze belangrijke aangelegenheid dadelijk in overweging genomen heeft en zich sterk maakt binnen korten tijd een ontwerp daaromtrent aan de beoordeeling der wetgevende magt te onderwerpen. Sommige leden konden echter niet ontveinzen, dat eene bloote toezegging op dit punt hen nog weinig bevredigde. Zulke beloften zijn sedert twaalf jaren telkens gedaan: zonder dat men een stap nader kwam tot het beoogde doel. Telkens heeft de zaak op hinderpalen schipbreuk geleden, waaronder de twist behoorde, of de regeling der comptabiliteit hier te lande niet aan die der Indische comptabiliteit moest vóórgaan. In de gedane toezegging ligt het bewijs, dat ditmaal althans deze klip zal worden vermeden. Men drukte den wensch uit, dat als hoofdbeginselen voor de nieuw te ontwerpen wet zouden worden aangenomen, in de eerste plaats vaststelling der Indische begrootingen door den wetgever in het moederland, natuurlijk op zoodanige wijze dat het Indisch bestuur niet te zeer belemmerd werd in de tweede plaats onderwerping der in Nederland voor de kolonien gedane uitgaven aan de gewone, hier geldige regels van comptabiliteit.

§ 4. Onder de onderwerpen die, behalve de van regeringswege opgenoemde, regeling bij de wet eischen, telt men vooral de vaststelling der tarieven van in-, uit- en doorvoer voor Nederlandsch-Indie. Art. 129 van het regeringsreglement van 1854 kent de regeling van dit onderwerp bepaald aan den wetgever in het moederland toe. Zij is voor ons verkeer met Nederlandsch-Indie en voor het welzijn der Indische maatschappij-zelve van het allerhoogste gewigt; te meer nog omdat de bestaande tarieven zoo gebrekkig zijn in menig opzigt nadeelig werken en zelfs ongerijmde bepalingen behelzen. De vorige minister van kolonien, de heer Rochussen, had deze leemte gevoeld en dan ook kort na zijne optreding de schets van een nieuw tarief, dat, naar men meent te weten, in een liberalen geest was opgesteld, aan het Indisch bestuur ter beoordeeling gezonden. Hij had, tijdens zijne aftreding daarop antwoord ontvangen en sprak van de noodzakelijkheid, om deswege hier te lande nog onderzoek te doen en raad in te winnen. Men vroeg derhalve, of er eenig uitzigt bestaat, dat de wetgever van het moederland weldra geroepen zal worden, om aan de bepaling van art. 129 van het regeringsreglement uitvoering te geven.

§ 5. Evenzoo wenscht men te weten of het in de bedoeling der regering ligt omtrent de regeling der gouvernementscultures op Java, meer bepaald omtrent de uitgifte van cultuurcontracten, vooral ook aan suikerplanters, alsmede omtrent de regeling van den arbeid in zoover die te pas komt, de medewerking des wetgevers in te roepen, dan wel of deze aangelegenheid voortdurend van besluiten en aanschrijvingen, hetzij van het koloniaal opperbestuur hier te lande, hetzij van de Indische gezaghebbers afhankelijk blijven zal.

§ 6. Tot de onderwerpen, op welker wettelijke regeling reeds sedert lang is aangedrongen, behooren ook de koloniale pensioenen en verlofstractementen. Elke mededeeling van staten der genoten wordende toelagen van dezen aard verhoogt het verlangen naar het binden van het uitvoerend gezag op dit punt aan vaste regels. waarvan, hoe zij dan ook worden gesteld, geene afwijking mogelijk is. Tot nu toe zijn de daaromtrent bestaande reglementen maar al te dikwijls onder allerlei voorwendsels verkracht; zoodat het zelfs niet aan voorbeelden ontbreekt, dat het bedrag van het pensioen of verlofstractement geregeld is, niet naar het amb', door den titularis werkelijk bekleed, maar naar dat, hetwelk hij onder gunstige omstandigheden te eeniger tijd had kunnen bekleeden. De voorlaatste min. van kolonien heeft het bestaan van dit misbruik niet kunnen ontkennen, en men wenscht dus te weten, of de tegenwoordige min. voornemens is den eenig afdoenden waarborg tot het te keer gaan daarvan voor het vervolg aan te grijpen.

§ 7. Volgens art 104 van het regeringsreglement kunnen vonnissen, door den Nederlandschen regter gewezen, in Indie, en omgekeerd vonnissen van den Indischen regter in Nederland ten uitvoer worden gelegd. Deze bepaling schijnt echter geene toepassing te kunnen erlangen, zoolang het aan eene nadere regeling omtrent de wijze dier toepassing ontbreekt. Men vraagt derhalve, of deswege reeds iets bij algemeene verordening is vastgesteld; zoo neen, of ook deze aangelegenheid niet uit haren aard tot de zoodanige behoort, waaromtrent de tusschenkomst des wetgevers in het moederland wordt vereischt.

§ 8. In verband ook met de gezegden in de memorie van toelichting omtrent de dringende behoefte aan versterking van persooneel bij het departement van koloniën, opdat meer zorg aan de Indische begrootingen zou kunnen worden besteed, is het verlangen geuit, dat de minister de laatste dier begrootingen, zoo als zij in de bijzonderheden is vastgesteld aan de kamer mogt mededeelen; althans voor zoover daartegen geene aan het landsbelang ontleende bezwaren van overwegenden aard bestaan. Die mededeeling zou het groote nut kunnen hebben, dat de leden zich bij tijds voor de veelomvattende taak, die hen bij de indiening der Indische comptabiliteitswet wacht, konden voorbereiden en zou voor hen eene nieuwe bron tot vermeerdering van kennis der Indische staatshuishouding openen. Welligt ook zou zij de nuttige strekking hebben om de ongunstige indrukken weg te nemen, die men wel eens, te regt of ten onregte, met opzigt tot het vaststellen en besteden der uitgaven voor de dienst in Nederlandsch Indië ontvangen heeft.

§ 9. Niet enkel onderwerpen van wetgeving, ook punten van inwendig bestuur in Nederl.-Indië werden ter sprake gebragt. Ofschoon daaronder verscheidene waren, waarvan de behandeling tot de volgende begrooting scheen te kunnen worden verdaagd, keurt men omtrent andere nu reeds het erlangen van inlichting noodzakelijk. Tot de laatste behoort de regeling van de brievenpost op Java. Aan het verbeteren dier regeling is sedert jaren gearbeid, maar met zoo weinig vrucht, dat, op de wijze van betaling van het brievenport na, alles nog bij het oude schijnt gebleven te zijn, zoodat men zich in een onlangs uitgekomen geschrift levendig over de achterlijkheid, die in dit opzigt bestaat, beklaagd heeft. Zij valt te meer in het oog, nu nevens een geheel op den ouden voet plaats hebbend brievenvervoer, eene uitvinding van den nieuwen tijd, de telegraaf, op Java in werking is. De behoefte van het verkeer vordert steeds dringender, dat in dit opzigt eindelijk de weg van afdoende verbetering worde ingeslagen. Men vraagt, of de minister het uitzigt daarop binnen een niet te ver verwijderd tijdperk openen kan.

§ 10. Evenzoo wenscht men de meening des ministers omtrent een ander gewigtig punt, den aanleg van spoorwegen op Java, te kennen. Naar men vernomen heeft, is niet lang geleden op nieuw concessie door bijzondere personen aangevraagd voor die aldaar aan te leggen spoorweglijnen, die Batavia met Buitenzorg, Samarang met de Vorstenlanden en Soerabaija met het binnenland zouden verbinden. Aanvankelijk schijnen die aanvragen bij de regering geene ongunstige ontvangst te hebben genoten. Intusschen zijn reeds voor eenigen tijd een paar deskundigen naar Java gezonden om omtrent den aanleg van spoorwegen aldaar een opzettelijk onderzoek te doen. Het kan jaren duren eer deze het verslag hunner bevinding openbaar maken. Zal nu de beslissing omtrent alle bijzondere aanvragen van concessie tot na het uitbrengen van dat verslag moeten wachten? En zullen, indien eens het vroeger begrip zegeviert, dat de spoorwegen op Java van staatswege moeten worden aangelegd, daardoor alle bijzondere ondernemingen van dezen aard uitgesloten zijn? Bij voorraad schijnen door de instructien, die de bedoelde deskundigen, de heeren Stieltje en *Dixon*, ontvangen hebben, aan den gouverneur generaal op dit punt de handen gebonden te zijn zoo dat hij geenerlei beschikking ten aanzien van bijzondere aanvragen tot spoorwegaanleg zou kunnen nemen.

§ 11. De onlangs ontvangen berigten wegens de moeijelijkheden, die een hooggeplaatst Britsch staatsman ontmoet heeft, toen hij van de reede van Batavia die hoofdplaats trachtte te bereiken, waren voor het nationaal eergevoel verre van streelend. Zij hebben op nieuw de aandacht gevestigd op den slechten toestand, waarin zich al de noordelijke havens op Java bevinden. Wat sedert jaren tot verbetering is gedaan, was weinig beteekenend of beantwoordde niet aan het doel. Intusschen geldt het hier een gewigtig scheepvaart- en handelsbelang, waarin het gouvernement zelf zeer bijzonder betrokken is. Men zou daarom wenschen, dat de min. met opzigt tot de vraag, of daarin op afdoende wijze is te voorzien, in Indië zelf de noodige inlichtingen inwon en den uitslag van zijn onderzoek bij het indienen der volgende begrooting van het departement van koloniën mededeelde.

§ 12. Sedert jaren wordt aan de versterking van Java gearbeid; maar kan de minister de zekerheid geven, dat daarbij naar een plan wordt te werk gegaan, en dus niet nutteloos schatten worden verspild?

§ 13 In § 8 der memorie van beantwoording op het voorloopig verslag wegens de oorspronkelijke staatsbegrooting voor het departement van koloniën voor 1861, werd door den toenmaligen minister, ten bewijze dat aan de trapsgewijze uitvoering der bepalingen van het regeringsreglement voor Nederlandsch Indië steeds gearbeid werd, onder andere gewezen op de reeds gedeeltelijk volbragte regelingen der persoonlijke diensten, waartoe de inboorlingen aldaar verpligt zijn en waarover in art. 57 van het regeringsreglement gehandeld wordt. Men nam daaruit aanleiding om te vragen, hoe ver de uitvoering van het genoemde wetsartikel thans gevorderd is; in welken geest de tot stand gebragte verordeningen zijn vastgesteld en in welke gewesten van Java de bedoelde regeling voor goed heeft plaats gehad.

§ 14 Uit den aard der zaak had bij deze overweging, ook met het oog op hetgeen daaromtrent in de mededeeling des ministers van buitenlandsche zaken wordt gezegd, eene levendige gedachtenwisseling plaats over het stelsel, hetwelk ten aanzien der gouvernementscultures op Java behoort te worden aangenomen. Enkele leden toonden zich daarbij zeer ingenomen met de gezegden in die mededeeling, dat dit stelsel onaangetast moet blijven en dat geene zijdelingsche ondermijning daarvan behoort te worden toegelaten. Zij stemden geheel in met den lof, in de ministerieele mededeeling aan de werking daarvan toegezwaaid en toonden zich overtuigd, dat een zoo zeer in de maatschappelijke instellingen op Java geworteld stelsel, in het belang der Javanen-zelven niet verlaten mag worden. Men voerde hun te gemoet, of zij wel in het oog hielden, dat het gouvernement-zelf in de laatste jaren onderscheidene takken van cultuur allengs heeft laten varen, zoodat thans geene andere melding verdienen dan de koffij-, suiker- en indigo teelt. De laatste dier takken van het cultuurstelsel wordt nog bovendien toenemend losgelaten De minister Rochussen verklaarde in Nov. 1860 overtuigd te zijn, dat de cultuur van stek-indigo op Java, zelfs in de vorstenlanden, als te zeer de groeikracht van den grond uitputtende, op den duur niet in stand te houden was. Wanneer men nu de onaantastbaarheid van het stelsel van gouvernements-cultures zoo hoog laat klinken, is dan daardoor te verstaan, dat voortaan met opzigt tot geen enkelen tak meerdere vrijheid van beweging mag worden toegelaten, en dat zelfs op de reeds plaats gehad hebbende inkrimping behoort te worden teruggekomen? Maar dan zou men nog behoudender willen zijn dan een afgetreden behoudend minister.

De leden, die de gezegden in de mededeeling des ministers van buitenlandsche zaken over de onaantastbaarheid der gouvernements-cultures toejuichten, betuigden hunne bevreemding dat te gelijk het voornemen werd geopenbaard om aan de sluimerende krachten, die zich naar vrijen arbeid en vrije industrie uitstrekken, een uitweg te geven. Zij zagen daarin een onoplosbaren strijd. Anderen waren er ver af van dat voornemen tot opwekking van sluimerende krachten te wraken, maar wilden toch gevraagd hebben, langs welken weg en op welke wijze de regering zich de uitvoering voorstelde. Was het gezegde zoodanig te verstaan, dat niet op Java maar enkel op de buitenbezittingen de nieuwe uitweg voor vrijen arbeid en vrije industrie zou worden geopend? Zoo neen, welke houding zou dan door den tegenwoordigen minister van koloniën tegenover het streven naar vrijen arbeid en vrije industrie op Java, worden aangenomen? De minister *Rochussen* is geëindigd met daaromtrent stipte onzijdigheid voor te schrijven. Zijn opvolger heeft, naar men meent, een geheel ander stelsel voorgeschreven. Zou thans weer tot de eenzijdigheid worden teruggekeerd, met eene verklaring echter van bepaalde sympathie?

Hoe staat het voorts met de vernieuwing der bestaande suikercontracten op Java? Naar het schijnt heeft de uitvoering van de daaromtrent van hier uitgegane bevelen aanvankelijk zwarigheden ontmoet. Is de gouverneur-generaal, in weerwil dier bedenkingen toch geëindigd met de ontvangen bevelen uit te voeren; zoo ja, hoe ver is die uitvoering gevorderd?

Nog tot eene andere vraag gaven de gezegden in de ministeriele mededeeling over de gouvernements-cultures aanleiding. Daarbij wordt gewaagd van het *zonder compensatie* afstand doen door den staat van de voordeelen, die hij thans uit dat stelsel geniet, en van het *wegschenken* dier voordeelen aan particulieren. Wat is daardoor te verstaan, of liever op welke tegenstanders heeft de regering hier het oog? Evenmin als men iemand in de kamer kent, die de Javanen in het genot der Europesche beginselen van vrijheid en gelijkheid wil stellen, is daar ooit het stelsel verdedigd om de voordeelen, door den staat uit het cultuurstelsel genoten, aan particulieren weg te schenken.

§ 15. Met aandrang werd nadere inlichting gevraagd omtrent eene stuitende gebeurtenis, onlangs op Java voorgevallen: de uitzetting van twee Nederlanders uit een district van de residentie Tagal. Men gaf daarbij te kennen, dat van de exorbitante bevoegdheid tot regtsweigering, aan den gouverneur-generaal bij art. 84 van het Indisch regeringsreglement toegekend, toch wel nooit dan in zeer bijzondere gevallen gebruik behoort te worden gemaakt, vooral niet wanneer het eene burgerlijke regtsvordering geldt.

Men wenschte te weten, welke gronden in dit geval voor de regtsweigering hadden bestaan, en welke bepaling van de algemeene verordening, in art. 34 bedoeld, daarbij is ingeroepen.

Uit dezelfde residentie Tagal is onlangs nog een ander ergerlijk berigt ontvangen, dat wegens de verordening omtrent het bewijzen van eer aan een vlaggestok, onder strafbedreiging. Men vroeg wat de regering over die verordening denkt, en of het, volgens het thans op Java bestaand stelsel van inwendig beheer, aan ieder resident vrijstaat, binnen zijn gewest dergelijke op zich zelve staande willekeurige bepalingen, zonder eenig toezigt van het oppergezag, te maken en te handhaven.

Ook het gebeurde omtrent de verwoesting van suikerrietvelden in Cheribon verdient, in verband met de op Java aangenomen of aan te nemen beginselen omtrent vrije industrie en vrijen arbeid, nog nadere toelichting. Men wenscht te weten, of de tegenwoordige minister daaromtrent meer kan mededeelen, dan in het reeds der kamer aangeboden voorloopig rapport van den resident vervat was.

§ 16 De inlichtingen bij de behandeling der oorpronkelijke begrooting van het departement van kolonien voor 1861 gegeven omtrent de uitgifte van woeste gronden, die in de laatste jaren op Java hebben plaats gehad, versterkten de overtuiging dat het koninklijk besluit van 3 Julij 1856 verkeerd werkt, of liever nagenoeg alle werking mist. Men meent het er voor te mogen houden dat indien aan zoodanige uitgifte minder belemmerende voorwaarden verbonden wierden, de aanvragen menigvuldiger zouden zijn, en in 't algemeen dat de regering zonder eenig gevaar daaromtrent een meer liberaal stelsel kon aannemen. Welligt zou zulk een stelsel uitnemend geschikt zijn om voor de sluimerende krachten, die zich naar vrijen arbeid en vrije industrie uitstrekken een nieuwen uitweg te openen. Welligt zelfs zou de Nederlandsche Handelmaatschappij, die thans hare ledig liggende kapitalen besteed om aan vrije ondernemingen van koffijteelt op Ceylon deel te nemen, daartoe genoopt worden tot pogingen om die kapitalen op het eigenaardig veld harer werkzaamheid, namelijk op Java, vruchten te doen dragen. Men vraagt welke denkbeelden de tegenwoordige minister van kolonien omtrent deze aangelegenheid koestert.

§ 17. Alsnader wenscht men onderrigt te worden welk stelsel de tegenwoordige minister van kolonien omtrent den verkoop van gouvernementsprodukten op Java voornemens is aan te nemen. Zal die verkoop gelaten worden op den tegenwoordigen voet of zal de regering, die, volgens de overeenkomst met de handelmaatschappij van 1853, sedert 1o Januarij 1860 daaromtrent volkomene vrijheid bezit, aan dien verkoop meer uitbreiding geven?

§ 18. Daar beweerd wordt, dat de handelmaatschappij door den aankoop van een aantal exemplaren van een dagblad, aan de Indische belangen gewijd, de instandhouding van dit dagblad tracht te verzekeren, vraagt men of de handelmaatschappij dit als lasthebber van het gouvernement, dan wel als bijzondere instelling doet.

§ 19. Bij de sedert lang gevoelde behoefte aan eene geheele hervorming der Delftsche Akademie, heeft men met bevreemding onlangs in de dagbladen gewag zien maken van eene aanschrijving van den minister van binnenlandsche zaken aan het Delftsche gemeentebestuur omtrent de aanwijzing van een gebouw voor kazernering van een deel van de kweekelingen der akademie. Zulk een maatregel scheen, zoolang omtrent de instelling- zelve geene afdoende beslissing genomen is, minder gepast.

§ 20 Ook met opzigt tot de voornemens des minister van kolonien wegens de emancipatie der West-Indische slaven werden bij het plaats gehad hebbend onderzoek vragen gedaan. Bij de sedert door dien minister omtrent dit punt gegeven inlichtingen zijn deze vragen beantwoord, zoodat zij hier gevoegelijk achterwege kunnen blijven. Intusschen heeft men in de afdeelingen der kamer nog omtrent een ander tot de West-Indische kolonien betrekkelijk onderwerp inlichting gevraagd, namelijk de voorloopige invoering aldaar eener nieuwe burgerlijke en strafwetgeving. Het behoeft naauwelijks herinnering dat dezerzijds tegen de wijze, waarop de regering die invoering meende te doen plaats hebben en tegen geheel het koninklijk besluit betrekkelijk de zending van den heer Metman bezwaren zijn geopperd, die niet naar eisch zijn opgelost. Sedert is de heer Metman overleden. Daarin ligt eene aanleiding te meer om te vragen, welke de tegenwoordige stand dezer zaak is.

(*Wordt vervolgd.*)

NEDERLANDSCH-INDIË.

BATAVIA.

In den morgen van den 21sten dezer is Z. E. de Gouverneur-Generaal met gevolg van hier naar Buitenzorg vertrokken.

Wij kunnen mededeelen, dat a.s. Maandagochtend den 24sten dezer de 3 nog overige kompagnien van het 7de bataillon naar Bandjermassing zullen vertrekken.

Als een vernieuwde bijdrage tot hetgeen IJZERHAAR in ons blad over de *openbare veiligheid* zegt, diene, dat Woensdagnamiddag een inlander is overreden, die ongeacht het geklap en geschreeuw van den koetsier niet verkoos uit den weg te gaan. De Europeaan, die zich in het rijtuig bevond, bood aan den inlander op zijne kosten in het stadsverband te doen verplegen of hem dadelijk ƒ 50.— te geven, van welk laatste aanbod die andere gebruik maakte. Bij de meer en meer toenemende onwilligheid van soldaten, inlanders, enz. om voor rijtuigen uit te wijken, is het te verwonderen dat niet meer dergelijke ongelukken plaats vinden. Tevens wenschen wij der Politie in overweging te geven het vervoer van paardenverschrikkende voorwerpen langs den zoo druk bereden weg van Molenvliet naar de stad op tijden, waarin het grootste gedeelte der Europeanen zich stad- of huiswaarts begeeft, te verbieden, en daartoe de overzijde van Molenvliet aan te wijzen.

Het verheugt ons onzen abonnés ter dezer hoofdplaatse uit eene goede bron het verblijdend berigt te kunnen mededeelen dat de Heer Honoré met een zeer goede opera-troep werkelijk reeds Mauritius heeft verlaten, en tegen het einde der volgende maand hier kan verwacht worden. Men brenge hulde aan de edele kunstvrienden die vrijwillig eene aanzienlijke som bijeenbragten, om de passagekosten goed te maken, het eenige wat de Heer Honoré verlangt.

Uit Nederland heeft per jongste landmail zich naar Indie het gerucht verspreid van een weldra uitbarsten oorlog der Padries op Sumatra. De ingewonnen informatien hebben tot de verzekering geleid, dat dit gerucht niet het allerminste geloof verdient.

Onderscheidene jonge ambtenaren, allen op Kampong Noordwijk, Passar Barbe en omgeving woonachtig, dagelijksche en verpligte wandelaren naar hunne bureaux op het Paleis te Weltevreden, verzoeken ons de aandacht van het Hoofd onzer Residentie te vestigen op den lommerloozen weg, die van het Paleis langs de Loge en het Comedie-gebouw naar Noordwijk voert, in de hoop dat ook daar de tamarinde-laan worde aangeplant, die, dank zij der goede zorgen van den tegenwoordigen Resident, allerwege ter dezer Hoofdplaatse is aangelegd, en daarvan in korte jaren een nuttig sieraad wezen zal.

Wij voldoen gaarne aan deze uitnoodiging, overtuigd dat het Hoofd van het Plaatselijke Bestuur, steeds ijverig in het aanbrengen van verbeteringen en verfraaijingen aan de Hoofdplaats, waarvan de verbreeding van een weg langs Molenvliet een vernieuwd bewijs oplevert, ook aan dit verzoek zal willen gevolg geven. Of is aan het Hoofd van Gewestelijk Bestuur de bevoegdheid ontzegd, binnen het rayon van een kampement, ten algemeene nutte lommer-lanen langs de hoofdwegen aan te leggen?

Aangekomen Vreemdelingen.

VAN 17 TOT 21 JUNIJ 1861.

MARINE HOTEL. P. W. Host, van Soarabaija. — P. Koning, van de Reede.

HOTEL DER NEDERLANDEN. Hessig, offi. van Gezondheid, van Samarang. — Von der Horst, van Parijs. — Holthaus, van Nijmegen.

JAVA HOTEL. Zwang, van Mr. Cornelis. — Bouman, Rijkholdt, van Idem. — Van Dijck, van Idem. — Auf der Heyden, van Idem. — A. L. Weddik, van Soerabija. — Rosenveldt, van Buitenzorg.

HOTEL DES INDES. B. Mac Gillavrij, van Pontianak. — Neije, van Soerabaija. — Anthon Straus, van Buitenzorg. — Bass, van Idem. — Scholten van Aubat, van de Reede. — van Asperen, van Idem — Guyot, van Singapore — Mev. Ziegeld, van — Bevervoorde, van de Reede. — Kreijs, van Idem. — Everwijn, van Pontianak. — van Gennep, van Batavia. — Joh. Mainz, van Buitenzorg.

HOTEL DE L'UNIVERS. A. Gachard, van Batavia.

HOTEL WILLEM II. M. Sagov, van Meester Cornelis. — Redeker, van Idem. — Paré, van Idem. — Van der Laan, van Idem. — Timmerman, van Muntok — Lenting, van Meester Cornelis. — W. J. E. Paardekoper, van Idem. — Zelle, van Idem — Hessig, van Samarang. — C. Ch. T. H. Jagemann, von Meester Cornelis.

Vertrokken Passagiers van Batavia.

VAN 17 TOT 21 JUNIJ 1861.

Met de Ned. Ind. brik Tartar, gezagv. Lim Kiang Kong, de hh. P. R. Lesquiller, F J. W. Litsons, Mevrouwen de wed. Fisser en zoon en van Bronkhorst met 3 kinderen naar Pecalongan via Cheribon en Tagal.

Met het Ned. Ind. stooms. Koningin der Nederlanden, Kap. E. Lewis, de kap. der Inf. Penning Nieuwland, 1ste Lnt. van Daalen Wetters, offi. Gez. Mac Gillavrij, de hh. J. M. Elias Mr. C. A. O. van Cattenburch, F. A. de Graaff, K. F. W. Laus, A. C. Everaars Ferwood, Kol Echtg. en een kind, Philippeau en Echtg., Smit en famile, P. A. Beer, Hartog en Z. M. troepen naar Samarang en Soerabaija.

Watersnood op Java.

Opgave van ontvangen giften ten behoeve der noodlijdenden door den watersnood op *Midden-Java.*

Van een onbekende ontvangen een bankbillet, uitgegeven den 16den Junij 1861, no. 468, groot	f	1000.—
Van de heeren Gebrs. Hendrichs & Co. te Amsterdam, door tusschenkomst van de heeren E. Moorman & Co. te Batavia .	»	500.—
Van W. v. D. een bankbillet groot .	»	50.—
Verder ontvangen bij 's Lands kas te:		
Batavia	»	232.50
Bandong.	»	103.—
Cheribon	»	10.—
Pekalongan.	»	2.—
Samarang	»	78.—
Soerabaija	»	998 56
Pasoeroean.	»	1097 50
Madioen	»	5 —
Palembang	»	939.18[5]
	f	5035.74[5]
Bedrag der vorige opgaven	»	307,565.56[5]
Totaal der tot heden ingekomen opgaven	f	312,601.11

BATAVIA, den 16den Junij 1861.

De Directeur van Financien,
J. W. C. DIEPENHEIM.

Batavia. Ten vervolge op het voorkomende in ons nommer van 12 Junij jl., kunnen wij de volgende telegrafische tijdingen omtrent de jongste poging tot verzet in de residentie Djokdjokarta mededeelen.

De schuldigen van de rustverstoring in Nangoelan zijn gevat, met uitzondering van drie personen, afkomstig uit Bagelen.

Bij onderzoek is gebleken, dat in het geheel slechts zes personen feitelijk aan het misdrijf hebben deelgenomen, die dan ook voor de regtbank van criminele zaken te Djokdjokarta zullen teregt staan, daar geene personen van rang in deze zaak betrokken zijn.

De belhamel is een eenvoudig dessahoofd uit Nangoelan, die zich door beweerde hoogere ingeving geroepen heeft geacht, de bevolking en grooten tot betere geloofsbetrachting op te wekken.

— Per telegraaf via Soerabaija, zijn de volgende berigten ontvangen.

Menado 25 Mei. Den 20sten Mei heeft de nieuw benoemde resident zijne betrekking aanvaard.

In de residentie herrschte ongestoorde rust.

Ternate 28 Mei. De kinderpokken maakten onder de inlandsche bevolking op Ternate en Halmahera eenige slagtoffers. Op Tidore heeft zich die ziekte ook vertoond. Men verwachtte echter verbetering van den gezondheidstoestand, doordien de zware regenbuijen, die ook in de vorige maand zeer veel gevallen waren, verminderden.

De handel was vrij levendig door het naderende vertrek der Manila-schepen. De Ternataansche prins Aboe Hair overleed den 9den Mei, nadat een paar dagen te voren de verkiezing van prins Mohamad Arsad tot sultan was bekend geworden. Den 30sten Mei zoude diens troonsbestijging plaats hebben.

Amboina 2 Junij. *Banda* 6 Junij. *Makasser* 14 Junij. Niets bijzonders voorgevallen. De rust bleef ongestoord.

Timor 10 Junij. Van de Solor eilanden, Rotti en Midden Timor waren de laatste tijdingen zeer gunstig. De vroeger weerspannige radja en Fettor van Naitimoe waren voornemens een vriendschppelijk bezoek bij den gezaghebber te Beloe te brengen.

De kinderpokken zijn te Koepang uitgebroken; een persoon is daaraan overleden. Zij schijnen zich echter niet verder uit te breiden. De gezondheidstoestand is overigens goed.

— Per telegraaf wordt medegedeeld, dat dat 18den Junij jl. het schip *Agatha Maria*, beladen met koffij en kopergeld, op reis van Tjilatjap naar Nederland, bij Karang-Bolong is gestrand. Het schip moet totaal verloren, de passagiers echter gered zijn.

— Van Gouvernements wege is te Soerabaija publiek uitbesteed, de overvoer van:

5011 stuks balken van Boenga naar Batavia,	tegen betaling eener vracht van 33 pCt. van de tariefswaarde.
268 » id. » idem » Onrust.	

598 » id, » idem » Pangoel, tegen eene vracht van 89 pCt. der tariefswaarde.

Preanger-Regentschappen. — Ter verbetering van het voorkomende in ons nommer van 25 Mei jl., omtrent het, ontdekken van eene groote menigte nieuw ontstane, kokende modderwellen en solfatara's, kunnen wij thans mededeelen, dat deze niet tot een nieuw ontstanen, maar zooals door zijne geologisch physieke gesteldheid onwederlegbaar bewezen wordt, tot een ouden krater behooren, die reeds sedert eeuwen op gelijke wijze als thans werkzaam, en zooals door de geschiedenis bewezen wordt, sedert lang aan de inlanders, zoomede sedert 42 jaren aan de Europeanen bekend is geweest.

Samarang. Door zware bandjirs zijn in den avond van den 31sten Mei jl., twee bruggen in het district Tengaran, afdeeling Salatiga, zwaar beschadigd, als de brug Maron op den grooten postweg naar Soerakarta, nabij paal 36, en de brug Tingkir op den binnenweg naar Ploembon.

Den 3den Junij zijn de dijken bij dessa Kemeri, district Mangar, ter lengte van 11 roeden en 10 voeten, en bij de dessa's Landjaran en Gili, district Singen Kidoel, afdeeling Demak, respectivelijk ter lengte van 8 roeden en 6 voeten en 5 roeden en 1 voet, door een bandjir bezweken, waarbij 2 Javaansche huizen zijn ingestort.

Rembang. — In het district Rengel, afdeeling Toeban, is onder het padigewas eene ziekte uitgebroken, bij den inlander bekend onder den naam van Beloek, zijnde van een getal van 7173 bouws sawahvelden van 77 verschillende dessa's in gemeld distict, 244½ bouws uitgestorven.

Soerakarta — In den morgen van den 9den Junij jl. ongeveer te ½ 3 uur is te Ampel een brand uitgebroken, waarbij 23 woningen en daaronder die van den onderpachter van het middel der opium, den Chinees Tjing-Liong, eene prooi der vlammen geworden zijn.

Genoemde Chinees heeft al zijne opium en voorhanden gelden kunnen redden.

De oorzaak van dezen brand schijnt in onvoorzigtigheid van eene tot de Chinesche bevolking behoorende vrouw gezocht te moeten worden. (*Jav. Ct.*)

IN NAAM DES KONINGS!

DE GOUVERNEUR-GENERAAL VAN NEDERLANDSCH-INDIE,

Den Raad van Nederlandsch-Indië gehoord;

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut!

doet te weten:

Dat Hij, in aanmerking nemende, dat bij den adsistent-resident van Boeleleng, die als hoofd van gewestelijk bestuur aan te merken is, en mitsdien bevoegd is tot de functiën, bedoeld bij artikel 1 van de ordonnancie in staatsblad 1831, no. 27, niet is bescheiden een secretaris of kommies;

Lettende op de artikelen 20, 29, 31 en 33 van het Reglement op het beleid der Regering van Nederlandsch-Indie,

Heeft goedgevonden en verstaan:

Te bepalen als volgt:

Met afwijking in zoo ver van het bepaalde ten slotte van het eerste lid van art. 1 der, bij de publicatie van 21 April 1834, (staatsblad no. 27), vastgestelde ordonnancie op de overschrijving van den eigendom van vaste goederen en het inschrijven van hypotheken op dezelve in Nederlandsch-Indie, wordt de adsistent-resident van Boeleleng (Bali), bij zijne verrigtingen, naar aanleiding van bedoeld artikel, bijgestaan door den controleur bij het binnenlandsch bestuur aldaar.

En opdat niemand hiervan onwetendheid voorwende, zal deze in het staatsblad van Nederlandsch-Indie geplaatst, en, voor zooveel noodig, in de inlandsche en Chinesche talen aangeplakt worden.

Gelast en beveelt voorts, dat alle hooge en lage collegien en ambtenaren, officieren en justicieren, ieder voor zooveel hem aangaat, aan de stipte naleving dezer de hand zullen houden, zonder oogluiking of aanzien des persoons.

Gedaan te BATAVIA, den 13den Junij 1861.

CHS. F. PAHUD.

De Algemeene Secretaris,
A. LOUDON.

(Staatsblad no. 48.)

EXTRACT *uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie.*

BUITENZORG *den* 15*den Junij* 1861. (No. 34.)

(Staatsblad no. 47.)

Gelezen, enz.

Den Raad van Nederlandsch-Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Voor zoo veel noodig te verklaren, dat de adsistent-resident van Boeleleng is te beschouwen als uitoefenende de functien van hoofd van gewestelijk bestuur aldaar, onverminderd nogtans zijne ondergeschiktheid aan den gecommiteerde voor de zaken van Bali en Lombok, zoodat hij bevoegd is tot de verrigtingen, vermeld in art. 1 der bij publicatie van 21 April 1831 (staatsblad no. 27), vastgestelde ordonnancie op de overschrijving van den eigendom van vaste goederen en het inschrijven van hypotheken op dezelve in Nederlandsch-Indie, zoomede tot die bedoeld in art. 21 en 22 van het Reglement op de zeebrieven en jaarpassen (staatsblad 1858, no. 134.)

Ten tweede: enz.

Afschrift, enz.

Ter ordonnancie van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie;

De Algemeene Secretaris:
A. LOUDON.

Bij koninklijk besluit van den 29sten Maart 1861, no. 66, is de tweede luitenant A. Lamot, van het 2de regiment infanterie, in zijn rang en anciënniteit overgeplaatst bij het wapen der infanterie van het leger in Oost-Indie.

Bij Koninklijk besluit van den 30sten Maart 1861, no. 32, is ten vervolge van Zr. Ms. besluit van den 22sten Junij 1860, no. 69, houdende toekenning van eervolle belooningen ter zake der 1ste en 2de Bonische expeditien, tot belooning van zijn gedrag bij de laatstgemelde expeditie op den 6den December 1859, alsnog benoemd tot ridder der vierde klasse van de militaire Willems-orde de wachtmeester bij het regiment Oost-Indische kavallerie P. van Bergen.

Bij Koninklijk besluit van den 15den April 1861, no. 55, zijn ten vervolge van Zr. Ms. besluiten van den 22sten Junij 1860 no. 32, houdende toekenning van eervolle belooningen ter zake der 1ste en 2de Bonische expeditien, benoemd tot ridders der vierde klasse van de militaire Willems-orde, de vier navolgende bij het leger in Nederlandsch-Indie dienende militairen, te weten:

de sappeur der eerste klasse L. Schutt, voor zijn gedrag bij de 1ste Bonische expeditie;

de sergeant der sappeurs J. B. de Nevé (sedert tot sergeant-majoor conducteur bij het corps genie en sappeurs bevorderd), de kannonnier der eerste klasse N. Dell en de kavallerist A. Beijnen voor hun gedrag bij de 2de Bonische expeditie;

terwijl bij datzelfde Koninklijk besluit is bepaald, dat bij afzonderlijke dag orders, zoo in Indie als in Nederland, eervol zullen worden vermeld, de drie navolgende bij het leger in Nederlandsch-Indie dienende militairen, te weten:

de flankeur F. C. Hallerstede voor zijn gedrag bij de 1ste Bonische expeditie, en

de kavalleristen C. F. Sommer en J. H. D. Steinert, voor hun gedrag bij de 2de Bonische expeditie.

Civiel Departement.

Ontslagen:

Op zijn verzoek eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de gewezen boschwachter der derde klasse bij de specerij-kultuur op Banda, H. L. de Haan.

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van aanspraak op pensioen, de gewezen klerk op het residentiekantoor te Palembang, A. B. de Vries.

Op zijn verzoek, eervol, wegens ziekte, uit zijne betrekking, onder toekenning van wachtgeld, de algemeene en zoutverkooppakhuismeester, tevens administrateur van 's lands houtstapelplaats te Muntok, J. H. E. Bruno.

Uit 's lands dienst, de opzigter der derde klasse bij de burgerlijke openbare werken, W. Farnée.

Benoemd:

Tot algemeen en zoutverkoop pakhuismeester, tevens administrateur van 's lands houtstapelplaats te Muntok, residentie Banka, de derde kommies op het residentie-kantoor aldaar, H. A. von Michalofski.

Tot kontroleur der derde klasse bij het binnenlandsch bestuur in de residentie Wester afdeeling van Borneo, de ambtenaar ter beschikking van den resident van genoemd gewest, Y. Strikwerda.

Tot lid van de hoofdcommissie van onderwijs in Nederlandsch-Indie, J. van Lennep, koopman te Batavia.

Tot ontvanger van het regt van successie en overgang onder christenen te Soerabaija, W. C. Happé, adsistent-resident voor de comptabiliteit aldaar.

BIJ 'S LANDS DRUKKERIJ TE BATAVIA.

Tot hoofdopziener, de opziener J. B Tenret.

Tot opziener, de letterzetter F. H. Wollrabe.

BIJ DE BURGERLIJKE OPENBARE WERKEN.

Bevorderd:

Tot ingenieur der tweede klasse, de ingenieur der derde klasse A. F. Goudriaan, met bepaling, dat hij in zijn nieuwen rang ter hoofdplaats Batavia gevestigd en werkzaam zal zijn onder de bevelen van den eerstaanwezenden ingenieur van het gewest van dien naam.

Tot ingenieur der derde klasse, de adspirant-ingenieur J. F. F. Moet, met bepaling, dat hem in zijn nieuwen rang opgedragen blijven de functien van eerstaanwezenden ingenieur in de residentie Preanger Regentschappen.

BIJ HET BESTUUR VAN HET NEDERLANDSCH OOST-INDISCH ZENDELING- EN BIJBEL-GENOOTSCHAP.

Ontslagen:

Eervol, als voorzitter, de predikant J. J. Scheuer, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

Tot voorzitter, A. van Davelaar, predikant bij de Protestantsche gemeente Batavia, thans onder-voorzitter van dat genootschap.

BIJ HET COLLEGIE VAN CURATOREN VAN HET GYMNASIUM WILLEM III.

Ontslagen:

Op zijn verzoek, eervol, wegens vertrek, als lid, C. F. W. Wiggers van Kerchem, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezene diensten.

Benoemd:

Tot lid, W. van Ommeren, mede-chef van het handelshuis van Ommeren, Rueb en Co. te Batavia.

BIJ HET BESTUUR OVER DE PROTESTANTSCHE KERK IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Eervol, wegens vertrek, als vice-president, de op zijn verzoek eervol uit 's lands dienst ontslagen predikant bij de Evangelische gemeente te Batavia J. J. Scheuer, onder dankbetuiging voor de als zoodanig door hem bewezen diensten.

Benoemd:

Tot vice-president, J. F. G. Brumund, predikant bij de Evangelische gemeente te Batavia.

Militair Departement.

Bevorderd:

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE.

Tot kapiteins:

bij het 1ste bataillon, de eerste luitenant P. M. J. Penning Nieuwland, van het garnizoens-bataillon der eerste militaire afdeeling op Java;

bij het 2de bataillon, de eerste luitenant C. W. H. Schouden, van het bataillon;

bij het 4de bataillon, de eerste luitenant-adjudant W. M. Verlegh, van het bataillon;

bij het 10de bataillon, de eerste luitenant-adjudant L. J. Rhode, van het 7de bataillon;

bij het 13de bataillon, de eerste luitenant-adjudant H. Brinkgreve, van het bataillon;

bij het 15de bataillon, de eerste luitenants J. H. Swaving en B. M. H. Thörig, respectievelijk van het 12de bataillon en van het garnizoens-bataillon der derde militaire afdeeling op Java;

bij het 16de bataillon, de eerste luitenant J. C. Hamel, van het 6de bataillon;

bij het 17de bataillon, de eerste luitenant L. de Paauw, van het garnizoens bataillon der tweede militaire afdeeling op Java en de eerste luitenant-adjudant J. S. Roels, van het 8ste bataillon.

bij het garnizoens-bataillon van Sumatra's Westkust en Onder hoorigheden, de eerste luitenant M. C. E. Ruempol, van het 3de bataillon;

bij het garnizoens-bataillon van Palembang, de eerste luitenant F. T. Engel, van het bataillon;

bij het garnizoens-bataillon der Westerafdeeling van Borneo, de eerste luitenant J. T. F. Renand, van het 11de bataillon;

bij het garnizoens-bataillon van Celebes en Onderhoorigheden, de eerste luitenant K. W. H. de Coenens, van het 13de bataillon;

bij het garnizoens-bataillon der Moluksche eilanden, de eerste luitenant L. W. A. Kessler, van de garnizoens-compagnie van Timor en Onderhoorigheden;

Tot kapitein-adjoint bij den generalen staf, de de eerste luitenant, adjoint bij dien staf, R. N. Bär, met bepaling, dat hij ook als zoodanig bij zijn wapen zal blijven gevoerd à la suite.

Tot kapitein-instructeur bij de militaire school te Meester-Cornelis, de eerste luitenant-instructeur bij die school, H. F. Meijer, met bepaling, dat hij ook als zoodanig bij zijn wapen zal blijven gevoerd à la suite,

Tot eerste luitenants:

bij het 1ste bataillon, de tweede luitenants J. C. F. Schultz en F. J. S. van Heumen, respectievelijk van het bataillon en van het 2de bataillon;

bij het 3de bataillon, de tweede luitenant J. F. G. Slors, van het bataillon, en de tweede luitenants J. A. W. Eilers en H. J. Schwartz, beiden van het 4de bataillon;

bij het 6de bataillon, de tweede luitenants P. J. Blok en C. C. Prager, beiden van het bataillon, zoomede de tweede luitenants J. H. J. Boes en F. Stumpff, beiden van het garnizoens-bataillon der Moluksche eilanden;

bij het 7de bataillon, de tweede luitenant H. M. A. C. Boers, van het bataillon;

bij het 10de bataillon, de tweede luitenant W. L. E. Stollé, van het bataillon;

bij het 11de bataillon, de tweede luitenant P. E. J. H. van Dompseler, van het 7de bataillon.

bij het 12de bataillon, de tweede luitenant B. A. E. Juta, van het 10de bataillon, benevens de tweede luitenants P. M. du Pon en J. H. P. Kroesbeek, beiden van het bataillon;

bij het 13de bataillon, de tweede luitenant W. P. H. Voogt, van het bataillon;

bij het 14de bataillon, de tweede luitenant H. M. de Graaf, van het garnizoens bataillon der Moluksche eilanden;

bij het garnizoens bataillon van Sumatra's Westkust en onderhoorigheden, de tweede luitenants F. H. A. Florij, C. L. Bense en W. A. Coblijn, respectievelijk van het 16de, 17de en 15de bataillon;

bij het garnizoens bataillon der Westerafdeeling van Borneo, de tweede luitenants J. A. Schreiner en K. H. Lignian, beiden van het bataillon;

Tot eersten luitenant adjoint bij den generalen staf, de tweede luitenant J. W. A. Kooijmans, thans daarbij gedetacheerd, met bepaling, dat hij als zoodanig bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite.

Tot tweede luitenants:

bij het 2de bataillon, de sergeanten J. Zwang, G. A. van Dijck en F. J. D. Paré;

bij het 3de bataillon, de fourier J. J. Boucher;

bij het 5de bataillon, de fourier M. Kerrebijn;

bij het 6de bataillon, de sergeanten C. H. Lenting en M. Segov;

bij het 10de bataillon, de sergeant majoor A. D. J. de Man;

bij het 11de bataillon, de sergeanten F. C. Vervloet en D. E. W. Schmulling;

bij het 12de bataillon, de sergeant M. van der Laan;

bij het 14de bataillon, de sergeant J. A. W. Aufderheijde en de fourier A. B. A. D. F. baron de Bounam de Rijbholt;

allen van de militaire school te Meester-Cornelis;

bij het 15de bataillon, de sergeanten G. J. Redeker en F. A. Hekmeijer, beiden van de militaire school te Meester-Cornelis, benevens de adjudanten-onderofficier C. C. F. Jagemann en L. J. Zelle, respectievelijk van het 17de en van het 7de bataillon;

bij het garnizoens-bataillon der eerste militaire afdeeling op Java, de sergeant-majoor H. F. Weijchardt;

bij het garnizoens bataillon van Banka, de sergeant-majoor H. Haaksma en de fourier H. J. C. Paardekooper;

bij het garnizoens-bataillon van Celebes en Onderhoorigheden, de sergeant E. A. A. Kluge;

bij het garnizoens-bataillon, de fourier B. van Zolingen, benevens de sergeanten H. W. van den Heuvel Rijnders, P. J. Gaberel en E. C. Jullien;

allen van de militaire school te Meester-Cornelis.

Tot inlandschen tweeden luitenant bij het garnizoens-bataillon der stad Batavia, de inlandsche sergeant Taliman, van het 14de bataillon.

Tijdelijk Belast:

Met de waarneming der betrekking van inspekteur der vaccine op Java en Madura, de officier van gezondheid der eerste klasse F. W. F. Scholl, thans ter beschikking te Batavia, — met bepaling, dat hij als zoodanig bij zijn corps zal worden gevoerd ver memorie.

BIJ DE MILITAIRE GENEESKUNDIGE DIENST.

Overgeplaatst:

Bij het groot militair hospitaal te Samarang, de officier van gezondheid der derde klasse A. C. Langerveld, thans bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Klatten.

Geplaatst:

Bij de militaire geneeskundige dienst te Klatten, de officier van gezondheid der derde klasse J. J. Postma.

Bij de expeditionaire geneeskundige dienst in de Zuid-en Oosterafdeeling van Borneo, de officier van gezondheid der derde klasse S. Hartog.

Bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Palimanang, de officier van gezondheid der derde klasse C. A. M. M. M. von Ellenrieder:

allen ter beschikking te Batavia.

Marine Departement.

Opgedragen:

De waarneming der betrekking van geographisch ingenieur, speciaal belast met het uitvoeren van triangulatien, aan den luitenant-ter-zee der tweede klasse J. C. A. van Asperen.

ADVERTENTIEN.

POSTKANTOOR.

De sluiting de postpakketten voor

Padang en Benkoelen,

per het stoomschip *Padang*, gezagvoerder *A. Guijot*, zal alsnu plaats hebben op *Dingsdag* den **25** dezer, des morgens te **11** uren, te Weltevreden.

De Directeur der Posterijen herinnert bij deze belanghebbenden, dat de eerste mailstoomer in Julij den 1sten zullende vertrekken, de brievenpakketten daarmede te verzenden, bij het Postkantoor te *Weltevreden* zullen worden gesloten op

Zondag den 30sten Junij aans ᵗ:

des avonds te 8 uren, voor *Europa*, *Britsch-Indië*, *China*, enz. enz., benevens voor *Banka*, *Palembang* en *Riouw*.

De Ass'stent-Res'dent voor de Pol'c'e der Stad en Voorsteden van *Batavia* maakt bekend dat in den avond van den 17den dezer is gevonden eene brillanten doek of borstspeld.

De eigenaar kan zich ter terug bekoming derzelve vervoegen ten Pol'cie kantore alh'er.

BRITSCH-INDIË.

Singapore, 6 Junij. Wij laten hier volgen een vergelijkenden staat des handels te Singapore over de laatste twee jaren; de cijfers voor 1860—61 toonen weinig vermeerdering van invoer, maar daarentegen een belangrijke vermindering van uitvoer aan. Uit de noot hieronder zal men ontwaren, dat nog voor een bedrag van 1 millioen pond sterling bij het bedrag der in- en uitvoeren gevoegd moet worden, welke in de ondervolgende statistische opgave niet is opgenomen, zoodat derhalve de handel van Singapore in 1860—61 een waarde bedroeg van £ 11.000.000.

Ter vergelijking geven wij hier de opgaven van de laatste tien jaren, waaruit blijkt, dat, hoewel somwijlen de handel van Singapore oogenschijnlijk op dezelfde hoogte blijft, er echter over 't geheel een voortdurende en snelle vooruitgang blijkt te zijn:

1851/52	Invoer	£ 3.124.891	
	Uitvoer	„ 2.741.031	
			£ 5.868.922
1852/53	Invoer	£ 3.487.695	
	Uitvoer	„ 3.026 986	
			£ 6.514.681
1853/54	Invoer	£ 4.481.454	
	Uitvoer	„ 3.748.939	
			£ 8.230.393
1854/55	Invoer	£ 3.974.624	
	Uitvoer	„ 3.399.937	
			£ 7.374.561
1855/56	Invoer	£ 5.141.922	
	Uitvoer	„ 4.422.151	
			£ 9.564.073
1856/57	Invoer	£ 5.293.650	
	Uitvoer	„ 4.784.412	
			£ 10.078.062
1857/58	Invoer	£ 6.705.293	
	Uitvoer	„ 5.783.583	
			£ 12.487.876
1858/59	Invoer	£ 5.678.884	
	Uitvoer	„ 5.128.654	
			£ 10.807.541
1859/60	Invoer	£ 5.651.388	
	Uitvoer	„ 4.719.913	
			£ 10.371.302
1860/61	Invoer	£ 5.812,688	
	Uitvoer	„ 4.187.874	
			£ 10.000.561

Vergelijkende staat van den in- en uitvoer op Singapore, gedurende 1859/60 en 1860/61:

INVOER.	1859—60	1860—61	Meer.	Minder.
Grootbrittannië	18.988.640	22.515.940	3.527.300	....
Noord-America	477.466	812.597	335 131	....
Europa	2.947.900	4.829 750	1.881.850	....
Australie	432.072	796.323	364.251	....
Calcutta	3.118.721	1.683.311	....	1.435.410
Madras	539.895	280.024	....	259.871
Bombay	1.446.266	1.833.169	386.903	....
China	4.706.652	4.695.589	....	11.063
Cochin China	2.532.130	1.187.644	....	1.344.486
Siam	2.637.438	1.946.955	....	690.483
Manila	902 532	1.039 883	137.351	....
Java, Riouw, enz.	4.788.108	4.636.598	....	151.510
Borneo	1.915.896	1.931.126	15.230	....
Celebes	1.411.102	967 954	....	473.148
Sumatra	1.139.403	1.442.979	303.576	....
Malacca	1.866.485	1.785.366	....	81.119
Diverse	6.633.179	5.741.672	....	891.507
Comp. Ropijen	56.513.885	58.126.880	6.951.592	5.338.597
	....	56.513.885	5.338.597	....
Meer Comp. Rop.		1.612.995	1.612.995	

UITVOER.	1859—60	1860—61	Meer.	Minder.
Grootbrittannië	7.014.064	6.690.532	....	323.532
Noord-America	1.876.305	1.889.693	13.488	....
Europa	1.786.567	1.671.352	....	115.215
Australie	280.763	194 965	....	85.798
Calcutta	1.316.484	1.835.895	519.411	....
Madras	626.803	648.096	21.265	....
Bombay	1.025.765	1 180 962	155.197	....
China	11.177.777	7.450.283	....	3.727.494
Cochin China	2.645.407	1.933.364	....	712.043
Siam	2.861.168	2.504.472	....	356.696
Manila	324.404	119.744	....	204.660
Java, Riouw, enz.	2.801.312	3.589.911	788.599	....
Borneo	1.639.792	1.578.991	....	60 801
Celebes	1.695.283	1 386.653	....	308.630
Sumatra	940.867	930.154	....	10.713
Malacca	1.973.538	1.863.633	....	109.905
Diverse	7.212.940	6.410.076	....	802.864
Comp. Ropijen	47.199.139	41.878,748	1.497.960	6.818 351
	41.878 748	....	....	1.497 960
Minder Co. Rop.	5.320.391	....	....	5.320.391

Aanmerking. Hieronder zijn niet begrepen de artikelen van in- en uitvoer der stoomschepen *Fiery Cross* en *Lancefield*, evenmin als die der hollandsche booten van en naar Batavia, waarvan het totaal waarschijnlijk meer dan 10 millioen ropijen zal bedragen, — omdat haar juiste bedrag ons niet bekend is.

(*Singapore Freepress.*)

Singapore 13 Junij. Men wil, dat een der voorwaarden, door den hertog van Newcastle in zijne onderhandelingen met het ministerie van kolonien nopens de overdragt der Straits aan het opperbestuur, vastgesteld, is dat binnen twee jaren na de overgave alle bannelingen uit de Straits moeten worden verwijderd en dat tevens de kosten daaraan verbonden, door het indische gouvernement worden gedragen.

— De kloppartijen tusschen de Chinezen zijn ten onzent een chronische kwaal geworden, een soort van blijvende instelling te Singapore. Dag aan dag wordt de rust in de stad door nieuwe wanordelijkheden en chinesche straatkrakeelen verstoord. Met stokken en steenen slaan ze elkaer gaten in het hoofd, totdat de policie ten laatste tusschen beiden komt en het oproer gestild wordt, om den volgenden dag met vernieuwden ijver uit te barsten.

Deze twisten zijn zelfs op kleine schaal, erg genoeg, maar zijn slechts het begin van het einde. De groote opstand van 1854, die gelijkstond aan een binnenlandschen oorlog, toen de militaire magt gebruikt moest worden, en het oproer niet werd gedempt dan ten koste van honderde menschenlevens en een onnoemelijke waarde aan vernield eigendom. — die opstand begon met een onbeduidend straatrumoer van denzelfden aard als thans dagelijks plaats heeft.

(*Straits Times.*)

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLAND.

Van den specialen Correspondent van den Java-Bode.

(*Slot.*)

Dit is evenwel zeker, dat zoo deze zreorganisatie wordt afgestemd, Nederland nog tal van jaren op eene andere wachten kan. Over het algemeen zijn wij niet gelukkig als het op organiseren aankomt; herinner u maar de reorganisatie van den Raad van State, van de Delftsche Akademie, van de Akademie voor de officieren der marine, van het hooger- en middelbaar onderwijs, van den werkkring der algemeene rekenkamer enz. Van tijd tot tijd wordt er wel eens eene poging gewaagd, maar meestal met geen gelukkigen uitslag. Thans is er behalve de genoemde organisatie van den Raad van State, ook weder een plan betreffende de Delftsche akademie aanhangig, maar slechts een ondergeschikt punt betreffende. Men wil de jongelieden voor de dienst in Oost-Indie bestemd opnemen in een gebouw, waarvan wij nu wel den naam kennen, maar niet de inrigting. In dat *Indisch-hotel*, zoo als het reeds officieel gedoopt is, zouden vijftig jongelieden kunnen opgenomen worden; gedurende de twee eerste jaren van den cursus zou voor hen de huisvesting in dat *hotel* verpligtend zijn, indien de jongelieden niet bij ouders of voogden inwonen, en later facultatief.

Met alle bescheidenheid betwijfel ik of van die faculteit wel een zeer ruim gebruik zal worden gemaakt. In den gemeenteraad van Delft is voorgesteld *f* 50.000 à *f* 80,000 voor de oprigting van zulk een *hotel* uit de gemeentekas te vinden. De Regering ziet geen grond om uit de koloniale kas deze instelling te schragen. Zeker zou zoodanige instelling er toe leiden om de jongelui, gedurende de twee eerste jaren hunner studie, van eene losbandige levenwijze terug te houden, maar of de indische ambtenaren er bruikbaarder en meer zelfstandige leden van de maatschappij door worden zullen, moet de uitkomst leeren. In ieder geval is deze organisatie slechts weder een spijker in een vermolmden balk: zij kan tot niets leiden, zoolang de instelling-zelve niet op goeden voet wordt ingerigt.

Eene andere reorganisatie, die men reeds als zeker stelde — ik meen dat ook ik mij aan die stelling schuldig maakte — is die van het hier gevestigde Indisch Genootschap, dat vereenigd zou worden met het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indie, eene vereeniging door het Genootschap oorspronkelijk begeerd en waarin eerst na veel bezwaren en tegenkanting van sommigen het Instituut bewilligen zou. Thans heeft plotseling het Genootschap van die vereeniging afgezien, vermoedelijk in verband met het voornemen om aan het genootschap een meer politieken werkkring te geven. Dat besluit is intusschen niet met eenparigheid genomen, en reeds hebben de voorzitter, de secretaris en onderscheidene leden als zoodanig hun ontslag ingediend.

Het Indisch Genootschap dat, behalve zijne verslagen, weinig van zich hooren deed, zal thans welligt eene andere rol spelen of wel — in het geheel niets meer van zich hooren laten. Dit zouden wij betreuren, omdat die instelling toch altijd een middel was om de kennis van Indie te bevorderen en de gelegenheid openstelde om koloniale belangen, afgescheiden van politieke bedoelingen, te hooren bespreken of te lezen. In het laatste gemis — indien dit uit de handeling van het Indisch Genootschap mogt voortvloeijen — is evenwel eenigermate voorzien door de uitgave van een nieuw Indisch Tijdschrift, getiteld: *Koloniale jaarboeken*, maandschrift tot verspreiding van kennis der Nederlandsche en Buitenlandsche Overzeesche Bezittingen. De jaarboeken zullen geene politieke strekking hebben en uitsluitend op wetenschappelijk terrein zich bewegen. Het eerste nommer bevat een overzigt van de koloniale magt der Europesche Zeemogendheden; een artikel over de hoofdsoorten der tegenwoordige kolonien; een geschiedkundig overzigt van het aandeel der volksvertegenwoordiging aan de wetgeving voor de kolonien (1798-1830), en eenige stukken van ondergeschikt belang, alle van de redactie-zelve; men vertrouwt echter dat door medewerking ook uit Indie de inhoud in belangrijkheid winnen zal.

Behalve die nieuwe tijdschrift heeft onze pers niet veel afgeworpen; de inhoud der overige tijdschriften schijnt aan zekere melancholie te lijden, slechts de Gids heeft zijn rang gehandhaafd. Welligt zijn ook thans de afleveringen in Indie, waarin de Parasitische politiek en de Profematische Politiek behandeld worden; te gelij

met het laatste nommer van de Gids verscheen bij denzelfden uitgever eene brochure, geheel in den vorm der artikelen van dat tijdschrift en een vervolg als het ware op die vroegere stukken. »De lotgevallen der Parasitische Politiek" is de titel van dit vlugschrift en de inhoud ontleedt de politiek des heeren van Hall en zijn opvolgers met het scherpste ontleedmes, dat geen zenuw of spier verborgen laat. Ook een ander vlugschrift schijnt soortgelijke bedoeling te hebben, ofschoon zij zich meer gissen laat. Het geschrift draagt den titel van »Hoog Spel" en schijnt de politieke gebeurtenissen hier te lande in eene novelle te schetsen, die echter als in een Duitsch staatje voorgevallen beschreven zijn. Het opschrift »politiek novelle» doet althans vermoeden dat zij op de Nederlandsche politiek betrekking heeft. Ook daarin schijnt gedoeld te worden op de kwestie betreffende de benoeming van een gouverneur-generaal, die nog altijd slechts door het publiek gerucht wordt aangewezen, maar gij weet dat niet het publiek gerucht, maar Zijne Majesteit die hooge staatsdienaren benoemt. Men spreekt evenwel veel van den heer van Lijnden, den kommissaris des konings in de provincie Zeeland, die — hij moge overigens zijn wat hij wil — zeer zeker niet tot de partij van vooruitgang behoort. Aan de kandidatuur van den heer de Kock wordt, sints de heer van Hall zijn zetel ontruimd heeft en in Ems zijn verblijf houdt, waar hij, gelijk de dagbladen zeggen »geruimen tijd zal verblijven", weinig meer geloofd. Een onzer dagbladen bevatte onlangs eene gemaskeerde biographie van den heer van Lijnden, die niet zeer voor zijne geschiktheid ter vervulling van staatsambten pleitte; de *Arnhemsche courant*, openhartiger in zijne artikelen, bevatte niet lang geleden de biographien van de zes heeren Loudon en grondde daarop het vermoeden, dat men van dezen minister van kolonien niet zeer veel te verwachten had wat het breken met oude gewoonten in Indie betreft.

Nogtans, in de memorie van beantwoording op het verslag der Tweede kamer over het Definitive budget van kolonien, vinden wij verscheidene toezeggingen met dat vermoeden in strijd. De Minister zegt: "het ligt bepaaldelijk in de plannen der Regering om de medewerking des wetgevers in te roepen tot regeling van de wijze van uitgifte van cultuurcontracten." En verder: er bestaan geene bedenkingen tegen de wettelijke regeling der koloniale pensioenen; wetsontwerpen tot dat einde zullen worden in gereedheid gebragt."

Naar aanleiding van het voorgevallene te Batavia bij het bezoek van lord Elgin, bevat de memorie van beantwoording de verklaring dat met deze mail voldaan is aan het verlangen der kamer, dat inlichtingen zouden ingewonnen worden omtrent den toestand der reede van Batavia en de uitslag van dat onderzoek zou worden medegedeeld bij de volgende begrooting van het departement van kolonien.

Ook zegt de Minister eene verbetering van het postwezen toe, en spreekt, ofschoon op minder bestemde wijze, over den aanleg van spoorwegen op Java.

De memorie van beantwoording bevat ook een antwoord op de vragen en aanmerkingen in Nederland gemaakt, en in het verslag der kamer herhaald nopens het gebeurde met de heeren van den Biesen en Modderman, en de »vlaggestok van den heer. Keuchenius." Aanvankelijk schijnt het voornemen geweest te zijn, beide kwestien reeds bij de behandeling van het koloniaal batig slot te berde te brengen, maar men heeft de behandeling van genoemd wetsontwerp schier zonder discussie aangenomen en de begrooting een geschikter gelegenheid geacht. Omtrent beide gebeurtenissen heeft men nu inlichtingen verzocht aan den minister. Ziehier wat wij deswege in de Memorie van beantwoording lezen:

Uit de dusver bij het Departement van Kolonien ontvangen berigten betreffende de uitzetting van twee Nederlanders uit een district der residentie Tagal blijkt, dat de bedoelde personen, leden eener te Batavia gevestigde handelsfirma, den regent van Brebes en twee zijner bloedverwanten hadden weten over te halen tot het sluiten van een notarieel contract van huur en verhuur voor den tijd van 20 jaren betreffende het landgoed Tangoengan, hetwelk aan de bedoelde drie Javaansche grooten in eigendom toekwam. Dit contract was niet aan den resident ter registratie aangeboden, zoo als volgens de bestaande bepalingen behoorde, en werd aangemerkt als blijkbaar te zijn eene speculatie op de zwakheid, ligtzinnigheid en het gebrek aan doorzigt der verhuurders. Deze laatsten betoonden dan ook weldra berouw over het sluiten der overeenkomst en waren niet genegen er gevolg aan te geven.

Daarop verzochten de huurders, overeenkomstig art. 84 van het regeringsreglement, verlof tot het instellen eener burgerlijke regtsvordering tegen de drie verhuurders, welk verlof echter geweigerd werd, bij het in afschrift hierbij overgelegd besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indie, van 11 Mei 1860 no 5.

De gronden, die in casu tot de regtsweigering hebben geleid, zijn den ondergeteekende niet bekend.

De algemeene verordening, bedoeld in art. 84 van het regeringsreglement, thans in behandeling bij het Indisch Bestuur, zal niet anders strekken dan tot aanduiding van de inlandsche vorsten en hoofden, tegen wie zonder voorafgaand verlof van den Gouverneur-Generaal geene burgerlijke regtsvorderingen en vervolgingen tot straf mogen worden ingesteld.

Na de weigering van hun verzoek om in regten tegen de verhuurders op te treden, poogden de huurders hun doel te bereiken door eene feitelijke vestiging op het land Tangoengan. Zonder eenige voorafgaande kennisgeving begaven zij zich naar het bedoelde landgoed en vestigden zich in de daarop aanwezige pasangrahan, waarschijnlijk in de verwachting, dat de eigenaars hen nu in regten zouden dagvaarden tot ontruiming van het land, waardoor de regter genoodzaakt zou worden, in weerwil van de bovenbedoelde regtsweigering, over hunne vermeende regten uitspraak te doen. Wat daarna verder is voorgevallen, wordt door den ondergeteekende niet minder dan door zijn onmiddelijken ambtsvoorganger betreurd. Van beider zienswijze is aan den Gouverneur-Generaal mededeeling gedaan, van wien omtrent den verderen loop dezer zaak nadere inlichtingen worden verwacht.

Van eene verordening omtrent het bewijzen van eer aan een vlaggestok, onder strafbedreiging, is den ondergeteekende niets bekend dan hetgeen daaromtrent in de dagbladen voorkomt. Krachtens art. 72 van het Reglement op het beleid der regering van Nederlandsch Indie en de daarbij voorgeschreven algemeene verordening (*Indisch Staatsblad* van 1858, no. 17) zijn de residenten bevoegd tot het maken van reglementen en keuren van politie, welke echter geene verbindende kracht hebben dan na afkondiging door plaatsing in het officieel nieuwsblad. Overeenkomstig *Indisch Staatsblad* van 1858, no. 18, mogen de bedoelde reglementen en keuren evenwel niet worden afgekondigd, zonder te zijn goedgekeurd door den Gouverneur-Generaal.

Ten opzigte van het gebeurde in Cheribon, zegt het staatsstuk, waaraan de boven medegedeelde uittreksels ontleend zijn:

Omtrent de zoogenaamde verwoesting van suikerrietvelden in Cheribon kan de ondergeteekende geene meerdere bijzonderheden mededeelen, dan vervat zijn in de stukken, als bijlagen overgelegd bij de Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag omtrent het oorspronkelijk wets-ontwerp tot vaststelling van het XIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1861.

Zoo ik hier veel uit officiele bescheiden geput heb, ik heb het gedaan in de onderstelling, dat de verschillende daarin behandelde feiten ook op Java veel besproken zijn en de zienswijze der Regering in deze niet onverschillig wezen zal. Zoo als het meestal gaat, heeft men ze hier besproken na de aankomst der mail, maar ze langzamerhand vergeten voor gebeurtenissen, die meer in de nabijheid plaats hadden.

Ik wil daarom niet beweren, dat die gebeurtenissen zooveel belangrijker waren. Integendeel; de opschudding bijvoorbeeld te Maastricht, veroorzaakt door de redevoeringen en de colportages van een paar protestantsche zendelingen, waarover veel geredeneerd is, meer een stokpaardje voor hen die gaarne over de onverdraagzaamheid van andersdenkenden spreken — ze heeft weinig of niets om het lijf. Van meer omvang, maar toch ook voorbijgaand zijn de volksbewegingen, die onlangs gedurende een paar dagen te Gent hebben plaats gehad en niet enkel eene demonstratie schijnen geweest te zijn van de werklieden tegen hunne meesters, maar welligt ook de gevolgen der politieke verdeeldheid, welke zich meer en meer in de vlaamsche gewesten openbaart. Een tachtigtal personen, die daaraan hebben deelgenomen, zijn gevat. Wij zullen ons wel wachten die bewegingen op rekening te stellen der zoogenaamde »vlaamsche beweging", maar de vijanden van deze maken gebruik van die volkstumulten om ze den leiders dier beweging aan te wrijven.

Thans schijnt in Gent alles weder tot rust teruggekeerd, en zoo als u uit de dagbladen blijken kan, heerscht ook in de andere punten van het oude Europa waar het vuur van den oorlog smeult, nog altijd eene schijnbare rust in afwachting dat de hervormingsstrijd zal aanbreken. Daarentegen is in de nieuwe wereld de burgerkrijg in volle vlam: de neger heeft de starrenbanier verscheurd! De berigten, die ons van daar geworden zijn nog altijd confuus; maar de volgende Americaansche bladen zullen meer uitvoerig op dit punt zijn, terwijl wij misschien in de gelegenheid zullen wezen later van ooggetuigen iets omtrent den Americaanschen strijd te vernemen; een onzer oorlogschepen, de *Djambi*, zal in de volgende maand naar de Americaansche wateren vertrekken om daar de Hollandsche vlag eens te laten zien; men zou daar anders wel denken, dat er geen Nederland meer bestond. Och, mijn waarde, dat denkt men thans op zoovele plaatsen van den aardbodem, dat wij welligt geene vlaggen genoeg hebben om het tegendeel te bewijzen. Maar toch niet overal, allerminst in Indie denkt men zoo: niet waar?

ZEE- en HANDELSBERIGTEN.

Straat Sunda Doorgezeild.

DATUM.	VLAG.	NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDER.	VAN.		NAAR
Junij	14 Nederlandsch	Kalimas	J. Jonker	Soerabaija	2 Junij	Amsterdam
„	15 Amerikaansch	Pearl N. L	Barlett	Nieuw Holland	10 Maart	Mauritius
„	16 Nederlandsch	Hendrika	A. J. Bus	Soerabaija	28 Mei	Amsterdam
„	17 „	Soerabaija Packet	S. C. J. Olivier	„	11 Junij	„
„	18 Engelsch	Hr. Ms. Stoomer Chesapeak	R. Maguire	Singapore	14 „	Engeland pass. de Adm. Jones
„	20 Amerikaansch	N. B. Palmer	Chas. P Low	New-York	4 April	Hongkong met 11 Passagiers
„	— Spaansch	Margarita	M. Maten ij Kas	Cadix	1 „	Mauritius
„	— Engelsch	Metaris	W. C. Buckeng	Newcastle	30 „	Hongkong
„	— Amerikaansch	Mongol	J. P. Thomson	Boston	7 Maart	Amoor Revier
„	— Nederlandsch	Koerier	F. J. Platgang	Newcastle	10 Mei	Batavia
„	— „	Cheribon	W. J. Coers	Batavia	18 Junij	Amsterdam
„	— Hamburg	Nancy	J. P. M. Petersen	Ramsgate	18 Febr.	Singapore
„	21 Bremer	Post	L. G. Mauer	Sunderland	2 „	„

In lading liggende schepen te *Batavia.*

VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	BESTEMMING.	AGENTEN.
Nederlandsch	schip	Doggersbank	P. J. Kerkhoven	Padang	Haager & Schuurman.
„	bark	Jacobus Martinus*	Meppelder.		J. Cesard & Co.
„	„	Elize Henriette	P. J. Deterding		Paine, Stricker & Co.
„	„	Koning Willem III*	H. H. Zeijlstra	Amsterdam	B. van Leeuwen & Co.
„	„	Huijdekoper*	C. J. Ninck Blok	Rotterdam	Dummler & Co.
„	„	Margaretta Johanna*	Verschuur	Soerabaija	Tolson, Hunt & Co.
„	schip	Vier Gezusters	J. Bik	Samarang	B. Kopersmit & Co.
„	„	Friesland	H. C. E. Mispelblon Beijer		Metzendorff, Wilmans, Buijs & Co.
Ned. Indisch	brik	Joerroel Karim*	Said bin Salim	Balie	B. J. Jacobs.
„	bark	Wilhelmina Q.*.	Reisiger		Cassanetta & Co.
„	„	Skandria*	Varkevisser	Banka	Coulster
„	brik	Jeannette Maria hern. William*	de Jong		P. Landberg en Zoon.
„	schoen.	Elize	B. J. Schipper		„
„	brik	Cheribon Packet*	D. Cowan	Singapore	Buijs Jacobsen & Co.
„	„	Boesroel Karim*	Said Honeman	Muntok	„
Engelsch	„	J. C. Ross*	Ballard	Cocos Eilanden	Wilson & Co.
„	bark	Gorrilla*	J. Chuseman		„
„	schip	Surprise*	Ranlett	Singapore	Dummler & Co.
„	„	Seaporth*	J. C. Bloomfiete	Soerabaija	Busing, Schröder & Co.
Deensch	schoen.	Cadorius*	H. Paulsen	Singapore	Martin, Dyce & Co.

Aangekomen schepen te *Batavia.*

DATUM.	VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	VAN.		AGENTEN
Junij	20 Ned. Indisch	bark	Hoeseria	Said Segaf	Samarang	15 Junij	Buijs, Jacobsen & Co.
„	21 „	stoomb.	Palembang Packet	J. F. Scheel	Telok Betong	20 „	„

Vertrokken schepen van *Batavia.*

DATUM	VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGVOERDERS.	NAAR.
Junij	19 Nederlandsch	bark	Cheribon	Coers	Nederland
„	20 Ned. Indisch	brik	Resgil Hair	Sech Gagam	Soerabaija
„	— Nederlandsch	„	Amerika	Meermans	Nederland
„	21 Ned. Indisch	„	Tartar.	Lim Kiang Kong	Pecalongan
„	— „	stooms.	Koningin der Nederlanden	E. Lewis	Sam, en Soerabaija
„	— „	bark	Oeij Sinjo	Oeij Holian	Singapore
„	— Noorw.	schip	Souverain	A. S. Hellieson	Soerabaija

Aangekomen schepen te *Banjermassing.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Mei	6	N. I.	bark	Fathool Moebarak	Moh. Trang	Samarang
„	—	„	brik	Hoat Hien	Koesnil	Soerabaija
„	13	„	bark	Balheer	Abdulrachman	„
„	18	„	stoomb.	Palembang Paket	J. F. Scheel.	„
„	20	„	bark	Zein	Badjadaua	Grissee
„	26	„	brik	Radatool Jenah	Abdulganie	Samarang
„	27	„	bark	Kiemtiang Hoat	Tan Hoktjoan.	„
„	28	„	„	Tiksing	Tiangkong	Soerabaija
„	29	„	stoomb.	Palembang Packet	J. F. Scheel.	Poeloelaut
„	31	„	„	Batavia	G. A. Neije	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Banjermassing.*

DATUM.		VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV	NAAR
Mei	4	N. I.	stoomb.	Banda	J. C. Bierings	Soerabaija
„	6	„	brik	Alrachmanie	Moh. Kassan.	Koetei
„	7	„	„	Berkat	Sohot	„
„	10	„	schoen.	Balheer	Saidin	Sumanap
„	12	„	„	Atauf	Sech Bassin.	Soérabaija
„	20	„	stoomb.	Palembang Packet	J. F. Scheel.	Poeloelaoet
„	21	„	bark	Bima	Moh. Salek	„
Junij	2	„	stoomb.	Palembang Packet	J. F. Scheel.	Soerabaija

Aangekomen schepen te *Cheribon.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Junij	10	N. I.	bark	Amana Tulbarie	S. Badjoeder.	Sumanap
„	19	Ned.	„	Jacoba	Schaap	Batavia
„	—	N. I.	„	Oen Goan	Kotiong	Rembang
„	—	„	stooms.	Palembang Packet	Scheel	Banjermassing

Vertrokken schepen van *Cheribon.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Junij	10	N. I.	bark	Abool Kassim	Said Hahab	Sumanap
„	—	„	„	Tjangoan	Si Ikhim	Riouw
„	11	„	„	Hoksing	Oeij Sioetjing.	Indramaijo
„	12	„	stooms.	Palembang Packet	Scheel	Batavia

Aangekomen schepen te *Indramaijo.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Junij	12	N. I.	bark	Tjan Goan	Si Ikhim	Cheribon

Vertrokken schepen van *Indramaijo.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Junij	12	Ned.	bark	Almelo	R. Tjebbes	Batavia
„	11	„	„	Wilhelmina Lucia	D. Nolles	„

Aangekomen schepen te *Pekalongan.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Junij	10	N. I.	bark	Bacht Mastora	Said Albab	Tagal

Vertrokken schepen van *Probolingo.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Junij	7	Ned.	bark	Cortgene	C. Dunlop Ds.	Pasoeroean

Vertrokken schepen van *Patjitan.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Junij	3	N. I.	schip	Waterloo	M. Paulino	Tjilatjap

Aangekomen schepen te *Bezoeki.*

DATUM.		VLAG		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Mei	31	Ned.	schip	Delft	Geelkerken	Soerabaija
Junij	3	N. I.	bark	Tatas Banjermassing.	Mohamat	Pasoeroean

Aangekomen schepen te *Banjoewangi.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Junij	1	Ned.	bark	Eensgezindheid	J. M. de Waal	Amsterdam

Vertrokken schepen van *Banjoewangi.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Junij	1	Ned.	bark	Eensgezindheid	de Waal	Soerabaija

Vertrokken schepen van *Grissee.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Junij	7	N. I.	bark	Taijeep Kween	Mohamat Saleg	Paser
„	8	„	„	Tjee Goan	Po Soewie	Samarang
„	—	„	schoen.	Maria	Scharff	Soerabaija

Aangekomen schepen te *Pamakassan.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Junij	3	N. I.	bark	Hinggoan	Intje Aloewie	Cheribon

Vertrokken schepen van *Pamakassan.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Junij	4	N. I.	bark	Anis Balgair	Sech Soenkar.	Pontianak

Aangekomen schepen te *Sumanap.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	VAN
Junij	3	Eng.	schip	Swan	Craig	Bali Ampenan
„	—	N. I.	schoen.	Sumanap	Pa Lamena	terug uit zee

Vertrokken schepen van *Sumanap.*

DATUM.		VLAG.		NAMEN DER SCHEPEN.	GEZAGV.	NAAR
Mei	31	N. I.	bark	Fathool Main	Bamasmoes	Tagal
Junij	3	Eng.	schip	Swan	Craig	Singapore
„	5	N. I.	„	Kas Balhaer	Said Assegaf	Samarang
„	6	„	schoen.	Almashoor	Mohamat	Bima

Handelsberigten.

TE AMSTERDAM EN ROTTERDAM.

VAN 25 APRIL TOT 8 MEI 1861.

(Vervolg en Slot)

SUIKER was gedurende de laatste 14 dagen minder vast gestemd, tengevolge der grootere aanvoeren, zoowel te Amst. als in Engeland, en der lusteloone berigten van Londen. De verontrustende tijdingen van de Vereen. Staten van Noord-Amerika oefenen ook eenen ongunstigen invloed op den handel in het algemeen uit.

De voornaamste afdoeningen hebben bestaan in:

2030 kranjangs en kanass. no. 13 à 14 per Grootmeester Nationaal à $f\ ^1/_2$ onder Maart; 1847 kranjs. Soerabaija. zeem. no. $11^1/_2$ gedeeltelijk slap, per Salatiga tot vermoedelijk $f\ 32^1/_2$ voetat. van boord; 694 kranjs. Pasoeroean no. $11^3/_4$ per Salatiga tot geheime prijzen; 819 kranjs. Soerabaija no. 14 gedeeltelijk fraai steom, per Argonaut tot Maart prijzen en 786 kranjs. Soerabaija no. $15^3/_0$ per Argus ca. $f\ ^1/_2$ onder Maart, alles van boord te ontvangen.

Door de N. H. M. zijn tegen 28 Mei te Rott. in veiling aangeslagen: 63,461 kranjs. en kann. Java Suiker.

Bij particulieren bestond de onverkochte voorraad op ult°. ll. uit: 25666 kr. en Kan., waarvan 13806 te Amst. en 11860 te Rott. tegen 9827 kr. en Kan. op 30 April 1860. Op datzelfde tijdstip waren bij de N. H. M. nog. onafgehaald voorhanden 55722 kr. en Kan. en 299 Zakken, tegen 36658 kr. en Kan. op 30 April 1860 en 51347 kr. en Kan. op 30 April 1859.

TABAK. Geene afdoeningen zijn hiervan sedert het vorig berigt te vermelden. De voorraad te Amst. bestaat uit de vroeger genoemde

	440 Pn.	Malang VS & AS	ex Kortenaar,
benevens:	345 „	Java BK	ex Johan Melchior Kemper,
	388 „	PA/Malang	ex Argus.
	en 63 „	L	ex Argus.

alzoo 1236 Pakken, terwijl die te Rotterdam is opgeruimd.

Van Java Tabak bedraagt de voorraad:

	in a°. c°.	1860.	1859.
Te Amsterdam	1236 Pakken,	tegen 1558 Pakken	en 2731 Pakken.
Rotterdam	—	„ 831 „	„ 1230 „
Te zamen	1236 Pakken.	tegen 2389 Pakken	en 3961 Pakken.

De Manilla Sigaren veiling op 2 Mei te Rotterdam gehouden liep aldus af
160000 stuks 2a Habanos 1860 in consumptie,
verk.: 70/m. à $f\ 34^1/_2$, 20/m. à $f\ 34^1/_2$ en 50/m. à f 34.
niet geveild doch uit de hand verkocht: 20000 stuks.
160000 stuks 2a Cortados 1860 in consumptie,
verk.: 70/m. à f 32.— opgeh.: 50/m. à f 33.—
niet geveild doch uit de hand verkocht: 40000 stuks.
50000 stuks 2a Cortados 1859 in consumptie,
verkocht: 40/m. à f 32.— en 10/m. à f 33.—
66000 stuks 2a Cortados 1859 in consumptie.
alle opgehouden tot f 31.—

Op 21 Mei komen te Amst. in veiling:
300000 stuks Sup. 2a. Habanos 1860 in Entrepot in /2 kisten, ex Albuera, en 3000 stuks Imperiales in /8 kisten, 10000 stuks Regalia 1a. in /8 kisten en 6000 stuks Regalia 2a. in /4 kisten, alles Havana fatsoen en in consumptie liggende.

THEE. Voordurend goed gestemd. Te Rotterdam werden verscheidene koopen No. 5 en 7 der laatste veiling tot verhoogde prijzen voor export verkocht.

Per Catharina zijn van Foo-Chow-Foo te Rotterdam gearriveerd: 1812/4 en 512/8 kn. Congo, 573/4 en 52/8 do. Souchon, 60/4 do. Pemchon, 34/8 do. Oolong, 50/4 do. Pecco, 14/8 do. Thunkay, 34/8 do. Hysant, 25/8 do. Uxim, 21/8 en 38/16 do. Gunpowder en 22/8 do. Imperial, te zamen 2495/4, 714/8 en 38/16 kn. Chinesche Thee. Deze lading komt op 29 Mei in veiling.

Op denzelfden dag zullen nog 800/12 kn. Chin. Cohho, ex Thetis, geveild worden.

De Invoer van 1 Januarij tot 30 April 1861 bedroeg:

	zwarte	groene
te Amsterdam	3922/4 kisten	1518/4 kisten
te Rotterdam	18975/4	2730/4
te Zamen	22898/4 kisten	4248/4 kisten

De Voorraad op 30 April ll. in de eerste hand was:

	zwarte	groene
te Amsterdam	6337/4 kisten	2601/4 kisten
te Rotterdam	6675/4	3297/4
te zamen	13012/4 kisten	5898/4 kisten
tegen	24502/4 kisten	4270/4 kisten

op gelijk tijdstip in Ao. Po.

HUIDEN. De omzettingen bestonden sedert het vorig berigt uit: 2179 Soerabaija Runders ex Kortenaar, 1700 do. en 293 Buffel, ex Joan, tot onbekende prijzen. Van Singapore Huiden werden 635 Buffel: ex Jane Maria, en 676 do., ex Sonora, mede tot onbekend gehouden prijzen afgedaan. — Al deze verkoopen vonden te Rotterdam plaats.

Te Amst. werden 1000 Samarang Huiden, ex Rijnbrandt, tot geheimen prijs genomen.

Buffelhuiden genieten thans meer vraag dan Runder, hoewel de handel in dit artikel overigens vrij stil is.

Verfwaren. Java Indigo. De afloop der te Amst. gehouden veiling toonde eene verhooging tegen de waardeverhouding van October aan.

Op de zeer ordinaire kwaliteiten	v. 400 cs. en daaronder,	20 à 40 cs.	hooger.
„ „ ordinaire	„ „ 410 à 475 cs.	25 „ 40 „	„
„ „ ordinair middel	„ „ 485 „ 515 „	24 „ 40 „	„
„ „ midd. en goed middel	„ „ 520 „ 550 „	25 „ 40 „	„
„ „ fijn middel	„ „ 555 „ 580 „	20 „ 30 „	„
„ „ fijne en zeer fijne	„ „ 585 „ en daarboven	30 „ 50 „	„

De kooplust was zeer levendig, het meeste voor de betere en reguliere soorten.

die der te Rotterdam gehouden veiling:

op de zeer ordinaire kwaliteiten	v. 400 cs. en daaronder,	20 à 40 cs.	hooger.
„ „ ordinaire	„ „ 410 à 475 cs.	25 „ 40 „	„
„ „ ordinair middel	„ „ 485 „ 515 „	30 „ 40 „	„
„ „ midd. en goed middel	„ „ 520 „ 550 „	25 „ 40 „	„
„ „ fijn middel	„ „ 555 „ 580 „	20 „ 40 „	„
„ „ fijne en zeer fijne	„ „ 585 „ en daarboven	30 „ 50 „	„

De verhouding tot de te Amst. besteedde prijzen was doorgaans iets hooger. De meeste kooplust was voor reguliere soorten.

Alles werd verkocht.

De stemming blijft zeer vast en hebben sedert bij particulieren 80 kn. in verhouding der in veiling besteedde prijzen nemers gevonden.

SPECERIJEN. De door Particulieren te Amst. gehouden veiling van Specerijen, op ontvangceduillen der N. H. M. liep aldus af.

van 26 Vaten Noten no. 1 zijn 14 Vn. van 80 à 85 cs. verk.
„ 46 „ „ „ 2 „ 26 „ tot 67 cs. verk.
(en 2 „ „ „ 3 „ tot 50 cs. verk.
van 22 „ Foelie D zijn 10 Vn. tot 65 cs. verk.
de 28 „ Nagelen no. 1 zijn tot 24 à 25 cs. „
van 52 „ „ „ 2 „ 22 Vn. van 23 à $23^1/_2$ cs. verk.
„ 48 Fard. Kaneel „ 2 „ 24 Fd. „ 66 à 67 cs. „
„ 170 „ „ „ 3 „ 16 „ tot 60 cs. verk.
en de 8 „ „ „ 4 tot 57 à $57^1/_2$ cs. verk.
de rest werd opgehouden.

Van Peper bedraagt de voorraad 2115 bn. te Amst. en 7670 do. te Rotterdam.

De voorraad van Specerijen bij de N. H. M. bedroeg op 1 Mei van dit en de twee voorafgaande jaren.

	Noten		Foelie		Nagulen.		Kaneel	
1861.	1983.	Vaten	552	Vaten.	1059	Vaten.	2311	Fard.
1860.	1474	„	460	„	330	„	2309	„
1859.	1405	„	374	„	—	„	1806	„

DROOGERIJEN. Campohr monteerde verder tot op 130 cs. en wordt nu op 135 cs. gehouden. De voorraad zoowel van Japansche als Chinesche is gering. — Cassia Fistula wordt voortdurend met f 10.— betaald.— Cassia Lignea onveranderd. De voorraad in eerste hand blijft steeds onverkocht op de vraag van 58 à 50 cs. — Cassia Vera gunstig gestemd. Voor goen grijs is 18 cs. en voor mooi geel 25 à 35 cs. te bedingen. — Cocos-Olie uit de eerste hand opgeruimd. De prijzen houden zich staande. — Cubeben met meer vraag. Tot 85 à $87^1/_2$ cs. hadden eenige afdoeningen plaats en wordt nu 88 à 90 cs. gehouden, hoewel de meeste verkoopers zich tot op 95 à 100 cs. terugtrekken. — Gum Damar traag. Alleen prima kwaliteit blijft op 26 à 27 cs. begeerd. — Gum Elastiek. De waarde van f 85 steeg tot op f 100, doch liep weder terug op f 90.— De omzet was echter gering, dewijl de meeste houders ongenegen zijn af te geven. — Gutta Percha. Vooral goede deugdzame kwaliteit geniet attentie tot 90 à 110 cs. Inferieure soorten zeer moeijelijk te verkoopen. — Lange Peper, Een direct aangevoerd partijtje werd met ca. 18 cs. betaald. Voor belangrijke partijen zou echter met moeite 16 cs. te bedingen zijn. — Sago en Sagomeel zonder handel in afwachting der veiling op 14 Mei. — Was, Japansche wordt met f 38 à f 40 naar kwaliteit betaald. De veiling van 14 Mei zal de waarde nader doen kennen. — Sindrotting teruggaande in prijs. Boven f 8 à f 9 voor goede en f 6 à f 7 voor ordinaire partijen is niet te bedingen. — Schildpad blijft lusteloos en is op f 9 à f 10 moeijelijk te plaatsen. — Paarlmoerschelpen. Mooije partijen Makasser werden met 85 à $87^1/_2$ cs. betaald, welke prijzen verder te bedingen blijven.

METALEN. De meerdere vraag naar Banca Tin bleef gedurende de laatste 14 dagen aanhouden en werden successievelijk hooger prijzen betaald. De verkoopen bestonden uit 600 Bl. à $f\ 74^1/_2$, 100 Bl. à $f\ 74^3/_4$, 600 Bl. à f 75, 450 Bl à $f\ 75^1/_2$, terwijl laatstelijk nog 200 Bl. met f 76. — werden betaald; door een paar dagen stilte schijnen de houders weder geneigd tot $f\ 75^1/_2$ af te geven, tot welken prijs echter vergeefs wordt aangeboden.

Wol. Het resultaat van de op 7 en 8 Mei door de N. H. M. te houden veiling, zal in het volgend nummer worden opgenomen. — de Kaap Wol is getaxeerd van 90 tot 275 cs., de Port Phillip van 215 tot 310 cs.

ARAK. Te Rotterdam werden afgedaan: 50 Legg. Alcohol, ex Johann Lange, 62 do. do. ex Jeannette en Cornelia, en 125 do., waaronder 55 Arcohol, ex Hendrik-Ido-Ambacht, tot geheime prijzen.

Op 16 Mei zullen te Amst. 200 Leggers bij inschrijving aangeboden worden. Er bestaat weinig kooplust.

VREEMDE HAVENS.

Aangekomen.

Queenstown. 2 Mei. Mary, Silversparre, Java.
Britannia, Kroon, do.
4 Henriette, Moller, do.
Clyde. 16 April. Hendrika, Page, Java.
Cuxhaven. 26 April. Willem Heinrich, Schmidt, Batavia.
28 Canoe, Bärens, do.
Elbe, Muhlenroth, do.
Bremerhaven. 26 April. Elisabeth, Metus, Rio-Janeiro.
St. Helena. 14 Maart. West-Capelle, Crucq, Java, vertrok. 15 n. Rotterdam.
16 Eva Johanna, v. Bochove, do. vertrok. n. Rotterdam.
Willem de Zwijger, v. d. Dries, do. vertrok. n. do.
18 Cornelis Houtman, Holman, do. vertrok. 20 n. Amsterdam.
22 West, Hawkins, do.
27 Brouwershaven, Jansen, do. vertrok. 30 n. Rotterdam.
Amsterdam, Wiegmink, do. vertrok. 30 n. Amsterdam.
29 Minister Pahud, Kieviet, do. vertrok. 30 n. Rotterdam.
Tafelbaai. 3 Maart. Tosia, Zeeman, Java, vertrok. 7 n. Amsterdam.
9 Gustav, Kuiller, Rotterdam, (n. Batavia)

Vertrokken.

Portsmouth. 24 April. S. van Heel, Dietz, (v. Rotterdam) Batavia.
Falmouth. 4 Mei. Susana, Vonck, Java n. Amsterdam.
Liverpool. 1 Mei. D. F. Weber, Leeze, Batavia.
Cuxhaven. 4 Mei. Citadelle, Hörman, Macasser.
5 Gustav. & Ernst, Hansen, do.
St. Helena. 13 Maart. Exact, Meulin, (v. Java) Falmouth.
15 Ortelius, Greete, (v. do.) Amsterdam.
Tafelbaai 24 Febr. Z. M. schroefschoen. Retch, de Kock, Batavia.
7 April. Agatha & Maria, v. Zijp, do.
19 Jacq & Elisa, Kruikkenberg, (v. Java Amsterdam.
Algoabaai 18 Maart. Danube, Raite, Rotterdam.
19 Vampire, Delawell, do.
Montevideo. 23 Maart. Monnickendam, Brustman, Buenos-Ayres.

In Lading.

Londen. Elisabeth Johanna, Lachkroey, Buenos-Ayres.
Newcastle. 24 April. Otto, Rotgans, Singapore.
Algoabaai 15 Steinwaarder, Prins, Amsterdam.
Port-Elizabeth 15 Maart. Henry, Gillespie, Amsterdam.
Montevideo. 28 Maart. Twee Cornelissen, Kreije, Engeland
Buenos-Ayres. Louise, Antusch, Amsterdam.
Sagitta, Barker, Antwerpen.
Noord-Holland, Fijn, do.
Antje, Muider, Engeland.
Walborg, Teekes, do.
Herman Albert, Pottjewijd, do.

Gepasseerd.

Bevesier. 24 April. Concurrent, v. d. Harst, Rotterdam n. Batavia.
St. Helena. 20 Louise Kroonpr. van Zweden, v. de. Linden, Java n. Dordt. (K. de G. H. Hoop.

Zeilklaar.

Liverpool. 2 Mei Johanna Hendrika, v. d. Weijden, Rio-Janeiro.
Cuxhaven. Mei. Christina Jacqueline, Bosker, Buenos-Ayres.
Buenos-Ayres. 28 Maart. Dirk, Hendrik, Prins, Amsterdam.

Schepen in lading.

Naar	TE AMSTERDAM.
Batavia	Jacoba en Christina. — Jaski
„	Theodora Machtelda. — Boelhouwer
„	Willem Daniel. — de Meester
„	Minister van Hall. — de Haas
„ en Samarang	Azia. — Molenaar
„ en „	Elisabeth. — Snoek
„ en Soerabaija	Vertrouwen. — de Vos
„ en „	Maria Veronica. — Mulder
„ en „	Julia Claire. — van Oosteroom
„ en „	Jacoba Cornelia Clasina. — Delclisur
„ en „	Tjielingsie, ex Willem de Clercq. — Ouwehand
„ en „	Gebroeders. — de Groot
„ en Cheribon	Diligence. — Smit
Batav., Samar. en Soerabaija	Jacob Roggeveen. — Vos van Marken
„ „ en „	De Zwaan. — van Hemert
„ „ en „	Christina Agatha. — Esink
„ „ en „	Admiraal van Heemskerk. — Koning
„ „ en „	Elisabeth en Jacoba. — Lucas
Soerabaija en Macasser	Baron v. Hardenb., ex Johanna Alida. Henny.
„ (direct)	Alida. — Kievit
„ („)	Sophia Amalia. — van Veen
Samarang („)	Petronella Catharina. — van de Veen
„	Prins Amelie. — Groeneveld
Padang	Wildeman. — Driest
Kanag. en Hakodadi via Sing.	Christiaan Louis
Kaap de Goede Hoop	Zaanstroom — Schaap

	TE ROTTERDAM.
Batavia	Kosmopolliet. — Bouten
„	Julie. — Brem
„	Kortenaar. — Glazener
„	Maria Anna. — van Monnom
„	Eugenie. — Bargman
„	Whampoa. — Leverstein
„	Zwerver. — Franzen
„	Tollens. — Verhagen
„	Anna — Bok
„ en Soerabaija	Jhr Mr v. d. Wall v. Puttershoek. — Lammerse.
„ en „	Madura. — van Bruggen
„ en „	Luconia. — Hulshoff
„ en „	Helvoetsluis. — Vos
„ en „	Antonia Petronella. — Voorendijk
„ en Nagas. (na arrivement)	Ceres — Dammers
Samar. en Soerabaija	Euterpe. — Kuipers
„	Jeannette en Cornelia. — Verhoeven
Soerabaija	Kon. Ned. Yachtclub. — Zack
Padang	St. Jan. — Lommerse
Macasser	Wilhelmina. — Ditmars
Singapore en Hongkong	Valparaiso. — Kok
„ en „	Jan van Galen. — de Beer
Melbourne en Sijdney	Fop Smit. — Hoefman
„ en „	Isaac da Costa. — Löschen
„ en „	Emilie. — Bruynseels
„ en Geelong	Brederode. — Kruymel
Geelong	Jacobus. — van Loon

Vrachten.

Van Nederland naar	Batavia	f 20 à 25		
„ „ „	Samarang	„ 25 „ 35	met 15%	zwaar goed 2/3 vracht.
„ „ „	Soerabaija	„ 30 „ 40		
„ „ „	Singapore	„ 40 „ 50		
„ „ „	Macasser	„ 50 „ 60		
„ „ „	Padang	„ 55 „ 60		
„ „ „	Hongkong	„ 55 „ 60		
„ „ „	Kaap de Goede Hoop	„ 50 „ —		
„ „ „	Japan	„ 80 „ —		
„ „ „	Batavia m. steenkolen	— „ —		
„ „ „	Australia	£ $2^3/_4$ à £ $2^7/_8$ p. gem		
„ Engeland „	Australia	„ $3^1/_4$ à „ $3^3/_4$	pr. reg. ton.	
„ „ „	Singapore	„ 2 à „ $2^1/_4$		
„ „ „	Java	„ $2^1/_4$ à „ $2^1/_2$		
„ „ „	China	„ 3 à „ $3^1/_4$		

Bevrachting Ned. Handel-Maatschappij.

De N. H. M. heeft tegen 13 Mei voor de gewone bevrachtingen, aanbieding van schepen gevraagd, laatst door haar bevracht binnengekomen tot ultimo Febr. 1861, en nieuw gebouwde van stapel geloopen tot ultimo Maart 1861. De schepen welke regtstreeks uit Nederland vertrekken moeten den 10 Junij zeilklaar liggen; vooruit vertrokken moeten den 10 October e. k. ter beschikking der Factory te Batavia zijn.

De N. H. M. heeft scheepsgelegenheid aangevraagd tot overvoer van 80,000 Kilo Steenkolen naar Batavia en 100,000 „ „ „ Soerabaija, Te Amsterdam vrij langs boord te leveren, en daarvoor aangenomen het schip Tjieliugsie, Kapt. Ouwehand, voor de beide plaatsen, tegen f 19.90 per in te nemen last.

Voor het transport troepen, via de Kust van Guinea naar Batavia, in het vorig nummer gemeld, is aangenomen het schip Tollens, Kapt. Verhagen. tegen f 49.24 passage voor onder-officieren en manschappen, en f 439.24 voor de officieren, benevens het gewone kostgeld, voor de eerste à 70 cs. en voor de tweede à 80 cs. daags per hoofd. De overige conditiën zoo als gewoonlijk.

Veilingen van Schepen en Scheepsparten.

1861.		Gebouwd Anno:	Gem. Last.
	Te Amsterdam.		
20 Mei	Anna en Helena. — Don	1835	124
27 „	Sooloo. — van der Meulen	1843	349

Tegen het einde der maand Mei verwacht men te Dordrecht in veiling het barkschip Jan Schouten.

Geveilde Schepen en Scheepsparten.

1861		Gebouwd Anno	Gemeten Lasten	Opbrengst.
	Te Rotterdam.			
30 April	President van Buren. — Visser	1849	131	f 7600 verk
	Jan van Brakel. — Verhey	1850	258	„ 14600 „
	Te Amsterdam.			
6 Mei	Philips van Marnix — Duinker	1841	634	„ 31500 „
	Javaan. — Munnix	1836	389	„ 28000 „ (*)

(*) Voor Oost-Indische rekening gekocht.

Het schip Straat Baly, Kapt. Scholl, groot 389 gemeten lasten, gebouwd anno 1839, is uit de hand verkocht voor f 28600, voor Oost-Indische rekening en het schip Walvisch, Kapt. Schut, groot 422 gemeten lasten, gebouwd anno 1840, voor f 25 à f 27000, gekocht voor Engelsche rekening.

Marktprijzen.

TE BATAVIA, DEN 21 JUNIJ 1861.

BENAMING DER GOEDEREN.	PRIJZEN VAN	PRIJZEN TOT	AANMERKINGEN.
Arak Batavia ₰ legg.	55.—	60.—	afgedaan tot not.
Casia, Vera			niet aan de markt.
Cochenille			Idem.
Cubeben	65.—		tot not. gecontr.
Foelie N°. 1 Benkoelsche	40.—	45.—	weinig vraag.
Gom Elastiek ₰ pic.	75.—		verkoopen.
„ Benzoin	35.—	65.—	geen transactien.
„ Dammar ₰ pic.	24.—		goede vraag afgedaan.
Gutta Percha	76.—		nominaal.
Huiden, Koe	3.—	4.—	weinig gezocht.
„ Buffel ₰ st.	3.50	4.50	Idem.
Indigo	4.20		Sam. afgedaan.
Japan Boomwas	44.—		op vendutie
Kampher, Japan... per Balie.	80.—		niet voorhanden.
Klapper Olie	22.—	23.—	verkoopen voor cons.
Koffij, Java	33.—		zonder afdoeningen.
„ Padang			Idem.
Koper, Japansch	80.—		nom. zonder voorr.
Kruidnagelen ₰ pd.			niet voorradig.
Notenmuscaat No. 1 Benk.	70.—	80.—	flaauw.
Peper, zwarte	18.—	20.—	nominaal.
„ witte	35.—		
Rotting, Banjermassing	7.—	8.50	afgedaan.
„ Padang	4.—	5.—	Idem.
Rijst, Indramaijoe met zakken.			niet ter markt.
„ Witte Batavia 1e kwalit.	145.—	160.—	geringe vraag.
„ „ „ 2e „	130.—	140.—	„ „
„ Carga	100.—	110.—	„ „
Sandelhout			niet voorradig.
Sapanhout, Manila in Entrep.	6.—		nominaal.
„ Java ₰ pic.	3.—	3.50	Idem.
Suiker No. 16		16.—	afgedaan
Tabakbladeren			niet aan de markt.
Tamarinde	6.—		geen omzettingen.
Tin	86.—		weinig voorraad
Was, Timor	190.—		met minder vraag.

[1]) Bengaalsche f 185,— ₰ picol, gewild.

Wisselkoers.

Op Nederland 6/m. dato $f\ 100^1/_4$
„ Engeland „ Zigt 11,75 ₰ £.
„ China f 2,72 ₰ $
„ Singapore f 2,70 @ f 2,7 ₰ $
„ Calcutta f 121.— ₰ 100 Co. Rs.
Gouvernement trekt @ f 99.— sedert 15 Junij.

AAN- EN UITVOER TE BATAVIA,

VAN 16 TOT 19 JUNIJ 1861.

Aanvoer.

Van Billiton per N. L. schoen. *Chieftain*, gez. Kruijmel, agt. Reijnst en Vinju.
1030 schuitjes tin, *Reijnst en Vinju*.
Van Indramaijoe per Ned. bark *Wilhelmina Lucia*, gez. Nolles, agt. B. Koperamit en co.
2000 pic. rijst, 150 do. rotting, *Busing, Schröder en co.*
$12^1/_2$ pic gomelastiek, 124 do. koffij, 422 do. suiker, *Paine, Stricker en co.*
1000 ps. buffelhuiden, *Heijdorn*.
5311 pic. suiker, *Saporias en co.*
3976 pic. rijst, *Jellinghaus*
Van Liverpool per Eng. schip *Seaporth*, gez. Bloomfiets, agt. Busing, Schröder en co.
300 krandj. aardewerk, 136 coll. manufact., *Agenten*.
25 kt. ijzerwerk, 33 coll. manufact., *C. Bahre en G. Kinder*.
15 kt. lampen, 27 vn. glaswerk, 134 coll. manufact., *Pandel en Stiehaus*.
1 kt. manufact., *Leon en Reiss*
1 bl. zeildoek, 1 kt. ijzerwerk, 11 do. lederwerk en kramerijen, 1 vn. pleetwerk, 137 coll. manufact., 2 do. lederwerk, 1 do. aardewerk, 1 vn. ijzerwerk, 1 kt. blikwerk, 1 do lepels, 21 do. manufact., *Gumprich en Strauss*.
126 coll. manufact., *Burt, Mijrtle en co.*
90 coll. manufact., *Martin, Dyce en co.*
32 coll. ijzerwerk, 14 do. lepen, 107 do. manufact., *Pitcairn, Sijme en co.*
6400 ks. zeep, *Tolson, Hunt en co.*
30 pannen, 380 coll. machinerien, 2000 ks. zeep, *Morgan, Millbourn en co.*
201 boss. ijzer, 19 kn. manufact., *Hunter, Houghton en co.*
108 coll manufact., *Borneo, C. Limited*
126 stuks en 166 coll. machinerien, *Maclaine, Watson en co.*
1 kt. ijzerwerk, *Schimmelpenninck en co.*
41 coll. en 14 kt. manufact., *Arnold en Zoon*.
3000 steenen, ...
67 kt. manufact., ...
29 kt. manufact., ...
14 coll. manufact., ...
17 kn. manufact, ...
32 coll. ijzerwerk, ...
80 ton steenkolen, ...
11 kt manufact., *Engelhard en co.*
40 kt wijn, ...
1 kt. manufact., ...
20 pakk. vilt, ...
33 kt. manufact., ...
2 kt. manufact., ...
22 krandj. aardewerk, 108 kt. en 4 bn. manufact., 6 coll. machinerien, *lading voor Soerabaija.*

Uitvoer.

Naar Singapore via Muntok en Riouw per N. I. stoomb. *Macasser*, gez. Kuller, agt. Ceres de Vries.

Voor Singapore.

f 100,000 zilv. munt, *N. H. M.*
9 vn. druk inkt, *Pandel en Stiehaus*.
4 pic. vogelnestjes, *Tjoe Kasiang*.
70 pic nisia, *Seck Samiin*.
1 kt. sarongs, *Lim Hoa*.
1 vt. cognac, 1 kt. genever uit entrep., *Busing, Schröder en co.*
1 kt. chin goederen uit entrep, *Mollendorff Wilmans, Ruijs en co.*
4 vs. geeloker, 2 vn puimsteen, 4 bn. munten, 1 pak. naalden, 1 vt. rood aarde, *E. Moormann en co*
f 60000 zilv. munt, *Pitcairn, Sijme en co.*
$4^1/_2$ corg sleudangs, f 10000 zilv munt, *Seid Moh bin Sech*.
f 30000 zilv. munt, *Maclaine, Watson en co.*
f 30,000 zilv. munt, *Ingram*.

Voor Riouw.

f 5871,79 zilv. munt, *Agenten*.
44 coll. div. gouv. goederen, *Gouvernement*.

Voor Palembang.

5 coll. artill en 52 do. div. gouv goederen, *Gouvernement*.

Voor Muntok.

eenige mar. goederen, 100 coll. div. gouv. goederen, *Gouvernement*.
4 kn. bier, 1 ks. provisien, 2 kt boomwas, 4 mand. min water, $^1/_2$ legger arak, 5 pic. aardappelen, 3 bund. ijzer, 6 vn. en 1 kt. bier, *John Prijce en co.*
1 kist. regaal, *Gumprich en Strauss*.

Naar Samarang en Soerabaija per N. I. stoomb *Prins van Oranje*, gez. Prins, agt Ceres de Vries.

Voor Samarang.

2 kt. lampen, 2 kn. bier, *Gonijn*.
2 kn. regalen, *Agenten*.
1 baal ginghams, 2 do. chitzen, *H en A. Strauss*.
1 baal kat. goederen, *Werkij, Wille en co.*
365 kt. kogels, 21 coll. div. gouv goederen, 2 kt. ogmen, *Gouvernement*.

Voor Soerabaija.

1 kt. broekenstof, *H. en A. Strauss*.
2 kt. papier, *Platon en co.*
1 kt. wagen bekleedsel, *Cassaletto en co.*
161 stav. ijzer, 4 st. spijkers, 40 coll. div. gouv., eenige marine goederen, *Gouvernement*.

AANVOER TE SOERABAIJA.

VAN 7 tot 10 JUNIJ 1861.

Aanvoer.

Van Engeland per Ned. schip *Waalstroom*, gez. P. W. E. Mellink.
449 ton steenkolen, *Gouvernement*.
50 vs. boter. *Gezagvoerder*.
Van Amsterdam per Ned. schip *Galilei*, gez. Kok.
10 vs. specie, 350.650 pond steenkolen, *Gouvernement*.
50 stuks hammen, 10 vs. boter, *P. Kersel en co.*
Van New-Castle per Ned. schip *Stad Noriknes*, gez. J. J. Klein.
45 vs. vleesch, *Gezagvoerder*.

Van elk in deze courant voorkomend artikel, dat geen bloote nieuwstijding of aankondiging bevat, stelt zich verantwoordelijk voor de wet H. M. VAN DORP.

SNELPERSDRUK VAN M. H. VAN DORP TE BATAVIA.